

Vejledning om separation og skilsmisse

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. ~~Hvilke sager skal Statsforvaltningen behandle~~Sagens indledning
 - 2.1. Digital selvbetjening
3. ~~Sagsbehandlingen~~
 - 2.2. Visitation
 - 23.24.1. Særligt om betydningen af en verserende sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samværVisitation til samlet behandling
4. ~~Digital selvbetjening, international kompetence, dokumentation m.v.~~
 - 4.1. Digital selvbetjening
3. Behandlingen af sagen
 - 4.24. International kompetence
 - 54.3. Dokumentation m.v.
56. Betingelserne for separation og skilsmisse
 - 65.1. Separation og skilsmisse ved enighed
 - 6.1.1. Refleksionsperiode
 - 65.2. Separation og skilsmisse ved uenighed
 - 65.3. Skilsmisse
 - 65.3.1. Skilsmisse efter separation
 - 65.3.2. Skilsmisse på grundlag af utroskab
 - 65.3.3. Skilsmisse på grundlag af ~~to~~2 års faktisk adskillelse
 - 65.3.4. Skilsmisse på grundlag af vold, herunder psykisk vold, og seksuelle overgreb
 - 65.3.5. Skilsmisse på grundlag af bigami
 - 65.3.6. Skilsmisse på grundlag af børnebortførelse
 - 65.4. Gebyr for anmodning om separation og skilsmisse
 - 65.5. Forældremyndighed
76. Vilkår for separation eller skilsmisse
 87. Vilkårsforhandling
 - 8.1. Vilkårsforhandling hvis der foreligger særlige omstændigheder
 - 87.24. Indkaldelse til vilkårsforhandling
 - 87.32. Afholdelse af vilkårsforhandling
 - 87.43. Beslutning om ikke at afholde vilkårsforhandling
 - 87.54. Gebyr for vilkårsforhandling
98. Rådgivning, konflikthåndtering og Mægling
 - 98.1. Mægling hos en præst
 - 98.2. Konfliktmægling
9. ~~Sager hvor der ikke afholdes vilkårsforhandling~~
 - 9.1. Vilkårsforhandling er ikke tilvalgt
 - 9.1.1. Betingelserne for at udstede bevilling til separation og skilsmisse
 - 9.2. Skilsmisse på grundlag af separation
 - 9.2.1. Særligt om skilsmisse på grundlag af separation uden udtrykkeligt samtykke fra den anden ægtefælle
 - 9.2.2. Fremgangsmåden ved skilsmisse uden udtrykkeligt samtykke
 - 9.3. Vilkårsforhandling, selvom der er enighed, og selvom ægtefællerne ikke har tilvalgt dette
10. Sagens afslutning

- 10.4. Bevilling til separation og skilsmisse
- 10.1.4. Indholdet af separations- og skilsmissebevillinger
- ~~10.2. Statsforvaltningens afgørelse om at afslutte sagen~~
- ~~10.2.1. Enighed er ikke opnået~~
- ~~10.2.2. Betænkelighed ved at meddele bevilling~~
- ~~10.3. Ægtefællernes anmodning om afslutning af sagen~~
- ~~10.4. Andre forhold, der kan føre til, at sagen afsluttes~~
- 11. Indbringelse for retten
- 11.1. Vejledning til ægtefællerne
- 11.2. Frist for indbringelse
- 11.3. Hvordan indbringes sagen for retten
- 11.4. Hvad skal oplyses til retten, og hvad skal sendes med
- ~~12. Klage over Statsforvaltningens afgørelser~~
- 13. Ægteskab mellem to personer af samme køn og registreret partnerskab

1. Indledning

~~Denne Vejledning~~ henvender sig primært til ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset, men også til borgere og professionelle aktører.

I vejledningen beskrives Statsforvaltningens Familieretshusets behandling af sager om separation og skilsmisse, herunder; hvilke former for dokumentation der skal ~~der evt.~~ fremlægges, hvornår kan-en sag om separation eller skilsmisse kan behandles i Danmark, og hvad ~~er~~ betingelserne er for at meddele bevilling til separation eller skilsmisse m.v.

~~Denne v~~ Vejledningen anvendes fra den 1. ~~januar april~~ 2019⁸ og erstatter vejledning nr. ~~1027811351~~ af 11. december 2017³⁰. ~~december 2015~~ om separation og skilsmisse. ~~Vejledningen er opdateret som følge af lov om ægtefællers økonomiske forhold (herefter ægtefælleloven), der pr. 1. januar 2018 ophæver og erstatter lov om ægteskabets retsvirkninger. Vejledningen er navnlig opdateret i punkt 6. og 7.2. Vejledningen er opdateret som følge af lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven), der begge træder i kraft den 1. april 2019.~~

Med lov om Familieretshuset nedlægges Statsforvaltningen, og Familieretshuset oprettes. Statsforvaltningens familieretlige opgaver, herunder vedrørende separation og skilsmisse, vil herefter blive varetaget af Familieretshuset og familieretten.

Vejledningen er endvidere opdateret som følge af lov nr. x af x om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) [L 139], der trådte i kraft den 1. marts 2019. Med denne lov er blev ægteskabsloven ændret, således, at ~~der~~ en ægtefælle har ret til direkte skilsmisse på baggrund af psykisk vold på samme måde som på baggrund af fysisk vold.

Vejledningen skal, for så vidt angår bidrag efter ægteskabsloven, læses i sammenhæng med vejledning om børne- og ægtefællebidrag.

Det er vigtigt at være opmærksom på, om der er sket ændringer af lovgivningen, som endnu ikke er afspejlet i vejledningen. Det er muligt at se, om der er sket ændringer af lovgivningen, og om der er udarbejdet nye vejledninger på Retsinformations hjemmeside: retsinformation.dk.

Vejledningen gælder ikke for Grønland.

2. Hvilke sager skal Statsforvaltningen behandle*Sagens indledning*

Alle anmodninger om separation og skilsmisse skal indgives til Statsforvaltningen Familieretshuset. Det gælder også sager om omstødelse af ægteskab, om ændring af bidragspligt og bidragets størrelse, om ændring af aftaler om fordeling af formuen, bidragspligten og andre vilkår og om ægteskabets status, herunder om gyldigheden af et ægteskab og om separation er bortfaldet eller ej. Det er således ikke muligt at anlægge retssag om separation eller skilsmisse direkte ved domstolene.

Andre sager om ægteskab skal dog anlægges ved domstolene. Det drejer sig om følgende sager:

- _____ Omstødsessager efter ægteskabslovens §§ 6 og 9, jf. § 23, og efter § 24.
- _____ Sager om ændring af aftaler eller domme om bidragspligt, jf. ægteskabslovens §§ 52 og 53, stk. 1.
- _____ Sager om ændring af aftaler om bidragets størrelse, jf. ægteskabslovens § 52.
- _____ Sager om ændring af aftale om fordelingen af formuen, bidragspligten og andre vilkår, herunder at af-talen erklæres uforbindende, jf. ægteskabslovens § 58.
- _____ Sager om ægteskabelig status, herunder om gyldigheden af et ægteskab samt om en separation er bort-faldet eller ej, jf. retsplejelovens § 448, nr. 6 og 7.

2.1. Digital selvbetjening

En anmodning om separation eller skilsmisse Det fremgår af § 58 d, stk. 2, nr. 3-8 og 10, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018 med senere ændringer (ægteskabsloven), at følgende henvendelser skal indgives til Familieretshuset ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning:

- Anmodning fra en ægtefælle om omstødelse af ægteskab efter §§ 23 og 24 i ægteskabsloven.
- Anmodning om godtgørelse efter § 26 i ægteskabsloven.
- Anmodning om separation og skilsmisse efter § 37, stk. 2, i ægteskabsloven.
- Bekræftelse af en anmodning om skilsmisse efter § 29, jf. § 42 a, stk. 2, i ægteskabsloven.
- Ansøgning om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter § 50, stk. 1, og §§ 52 og 53 i ægteskabsloven.
- Ansøgning om ændring efter § 58 af i ægteskabsloven af en aftale om fordeling af formuen, bidragspligten og andre vilkår for separation og skilsmisse
- Anmodning om afgørelse om hvorvidt parterne er ægtefæller, eller hvorvidt en separation består.

Kravet om anvendelse af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning sikrer, at henvendelsen bliver screenet og kan visiteres.

Kravet om anvendelse af digital selvbetjening gælder ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed.

Familieretshuset afviser henvendelser, der ikke er indgivet ved brug af digital selvbetjening. Det gælder dog ikke, hvis henvendelsen er omfattet af bestemmelserne i § 58 d, stk. 3 eller 4, i ægteskabsloven. Efter § 58 d,

stk. 3, skal Familieretshuset tilbyde, at henvendelsen kan indgives på anden måde end digitalt, hvis der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må kunne forventes at anvende digital selvbetjening. Efter § 58 d, stk. 4, skal Familieretshuset herudover undlade at afvise en henvendelse, der ikke er indgivet ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Familieretshuset ved at modtage anmeldelsen eller anmodningen på anden måde end digitalt

Er anmodningen ikke indgivet digitalt, afviser Statsforvaltningen anmodningen. Foreligger der efter Statsforvaltningens vurdering særlige forhold, er borgeren imidlertid fritaget for kravet om anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, jf. lovens § 58 d, stk. 3.

Det er Statsforvaltningen Familieretshuset, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der foreligger særlige forhold. Der skal i den forbindelse lægges vægt på ægtefællens borgerens beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp, ligesom medarbejderen hos Statsforvaltningen Familieretshuset ud fra en helhedsvurdering af ægtefællen borgeren må bedømme, om ægtefællen borgeren vil kunne anmode henvende sig digitalt efter modtagelse af hjælp hertil. Vurderingen heraf vil normalt kunne foretages ved Statsforvaltningens Familieretshusets umiddelbare kontakt med ægtefællen borgeren. Dette vil således som udgangspunkt kunne ske uden yderligere undersøgelser.

Muligheden for at indgive en anmodning om separation eller skilsmisse at henvende sig til Familieretshuset på en anden måde end ved digital selvbetjening skal imødekomme ægtefæller borgere med særlige behov. Der kan for eksempel være tale om en ægtefælle borger, der har et med særlige handicap, såvel herunder kognitiv som eller fysisk funktionsnedsættelse og eller demens.

En ægtefælle borger med særlige behov kan for eksempel også være en ægtefælle borger, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte ægtefæller borgere, ægtefæller borgere med psykiske lidelser, hjemløse, ægtefæller borgere med sprogvanskeligheder m.v. Der foreligger særlige forhold for disse ægtefæller borgere, hvis hjælp eller medbetjening fra Statsforvaltningen Familieretshuset konkret vurderes ikke at være en egnet løsning til at muliggøre digital anmodning. I visse tilfælde vil Statsforvaltningen Familieretshuset umiddelbart kunne vurdere, at ægtefællen borgeren ikke vil kunne anmode digitalt, uden at Statsforvaltningen Familieretshuset først har forsøgt medbetjening. Der vil således kunne være tale om, at der foreligger særlige forhold for nogle af de ægtefæller borgere, der har særlige behov, der gør, at ægtefællen borgeren ikke kan anmode digitalt. Tilsvarende vil der også være ægtefæller borgere fra de nævnte grupper, der kan anmode digitalt, eventuelt efter medhjælp, og derfor skal anmode digitalt.

Et eksempel på, hvor der kan foreligge særlige forhold, der gør, at ægtefællen borgere ikke kan anmode digitalt, er, hvor en gangbesværet uden PC eller uden digitale kundskaber henvender sig telefonisk til Statsforvaltningen Familieretshuset for at blive undtaget fra at anmode om separation eller skilsmisse digitalt. Et andet eksempel kunne være en 80-årig borger, der vil anmode om separation eller skilsmisse, men som aldrig har stiftet bekendtskab med it, og som ikke ser sig i stand til at erhverve sig NemID.

Særlige forhold vil eksempelvis også foreligge, hvor en socialt udsat ægtefælle borger ikke selv kan anmode digitalt, og det ikke giver mening at forlange, at ægtefællen borgeren henvender sig eksempelvis på borgerservice eller biblioteket for at få hjælp til digital anmodning. Særlige forhold kan tillige endvidere foreligge, hvor en ægtefælle borger er indsat i fængsel eller institutionsanbragt og af den grund ikke har adgang til en computer eller lignende digital platform, hvorfor ægtefællen borgeren ikke kan anmode digitalt. Der vil være situationer, hvor det er de sociale myndigheder, sagsbehandlere eller andre, der, som tilfældet er

i dag, sørger for, at ægtefællen borgeren alligevel får anmodet på anden vis eksempelvis telefonisk, ved personligt fremmøde eller skriftligt i et fysisk dokument.

Også hvor der er tale om en ægtefælleborger med store sprogvanskeligheder, herunder en ægtefælleborger, der ikke behersker dansk eller andet sprog, der anvendes i selvbetjeningsløsningen, eller svær ordblindhed, kan Statsforvaltningen Familieretshuset i det enkelte tilfælde vurdere, at der foreligger særlige forhold, der gør, at en anden kommunikationskanal end den digitale er bedst egnet.

En sag om separation eller skilsmisse kan behandles i Danmark, selvom den, der indgiver anmodningen, er udenlandsk statsborger med bopæl i udlandet. Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet kan ikke få NemID, medmindre de har et dansk personnummer enten på grund af tidligere bopælsregistrering i Danmark eller på grund af et tildelt administrativt personnummer. Det må derfor anses for et særligt forhold, at de pågældende borgere ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning. Forudsætningen for at få offentlig digital signatur (eksempelvis NemID) er, at borgeren er over 15 år, at borgeren har et dansk personnummer og dermed er registreret i CPR, og at borgeren kan legitimere sig fyldestgørende. Det bemærkes, at Færøerne har deres eget folkeregistreringssystem og ikke er en del af CPR, men at mange færinger har personnumre på grund af tidligere ophold i eller forbindelse til Danmark.

Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet kan ikke få NemID. Det må derfor anses som et særligt forhold, at den pågældende ægtefælle ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning. Forudsætningerne for at få offentlig digital signatur (eksempelvis NemID) er, at borgeren er over 15 år, at borgeren har et dansk personnummer, og at borgeren kan legitimere sig fyldestgørende.

For så vidt angår en ægtefælle, der ikke er registret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i Danmark, herunder en hjemløs eller en ægtefælle bosat i udlandet, stilles der særlige identifikationskrav, der kan vanskeliggøre erhvervelse af NemID. En sådan ægtefælle vil derfor som udgangspunkt ikke kunne anvende den digitale selvbetjeningsløsning og skal, hvor det er relevant, betjenes på anden vis. Hvis ægtefællen alligevel har fået anskaffet sig NemID, eksempelvis ved personligt fremmøde i borgerservice eller via en dansk ambassade i udlandet, vil ægtefællen skulle anmode digitalt.

Der er også andre grupper, der ikke kan få NemID, da dette f.eks. kræver, at den pågældende er oprettet i CPR. På Færøerne anvender man ikke CPR.

Hvor der foreligger særlige forhold, er det Statsforvaltningen Familieretshuset, der beslutter på hvilken måde, anmodningen i givet fald skal indgives. Statsforvaltningen Familierets vil kan således frit kunne tilrettelægge proceduren i forbindelse med indgivelse af anmodning om separation og skilsmisse, når anmodningen henvendelser, der ikke er omfattet af kravet om digital selvbetjening. Familieretshuset kan, og herunder kræve, at anmodningen skal være skriftlig.

Statsforvaltningen Familieretshuset vil skal ved anvisning af en alternativ kommunikationskanal skulle tage hensyn til den enkelte ægtefælles borgers vanskeligheder, herunder årsagen til at ægtefællen borgeren ikke kan anmode digitalt. Afhængig af omstændighederne kan det f.eks. være nødvendigt at modtage en anmodning telefonisk eller ved personlig betjening.

Kravet om, at anmodningen skal indgives digitalt, medfører ikke, at eventuelle bilag til anmodningen også kan indgives digitalt. Det fremgår af den digitale selvbetjeningsløsning, hvilke dokumenter der kan eller skal indgives digitalt, og hvilke dokumenter der skal fremlægges i original.

Udover særlige forhold hos ægtefællen kan der også helt ekstraordinært forekomme situationer, hvor omstændighederne ved anmodningen eller Statsforvaltningens Familieretshusets forhold gør, at der ikke kan anmodes om separation eller skilsmissehenvendelsen ikke kan indgives ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning. Der kan eksempelvis være tale om, at Statsforvaltningens Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning ikke er indrettet til at håndtere en bestemt situation. Tilsvarende vil Statsforvaltningen Familieretshuset eksempelvis kunne anvis ægtefællen borgeren en anden måde at anmode på, hvis Statsforvaltningens Familieretshusets selvbetjeningsløsning er ude af drift. Der vil i sådanne tilfælde være tale om, at der ud fra en samlet vurdering er klare økonomiske fordele ved at modtage anmodningen ikke digitalt på anden måde end digitalt, jf. ægteskabslovens § 58 d, stk. 4.

I relation til tidspunktet for modtagelsen af en digital anmodning henvises til punkt 3 ovenfor. Statsforvaltningens afgørelse om at afvise en anmodning, fordi den ikke er indgivet via den digitale selvbetjeningsløsning, kan påklages til Ankestyrelsen. Læs mere om klageadgang neden for i punkt 12. Der er udarbejdet blanketter til anmodning om separation og skilsmisse til brug for de tilfælde, hvor en borger er undtaget fra kravet om digital selvbetjening. Der er dog ikke i disse situationer blankettvang for ægtefællerne – heller ikke i sager, hvor ægtefællerne ikke ønsker at komme til vilkårsforhandling. For at sikre en ensartet behandling af disse sager skal Statsforvaltningen dog benytte blanketterne.

Det fremgår af § 12 i bekendtgørelse om separation og skilsmisse, at en anmodning om separation eller skilsmisse skal underskrives personligt af ansøgeren. Dette gælder uanset, om anmodningen indgives via den digitale selvbetjeningsløsning og underskrives med NemID, eller om anmodningen indgives via en underskrevet blanket. En fælles anmodning om separation eller skilsmisse skal således underskrives personligt af begge ægtefæller, og her gælder det endvidere, at en Anmodningen skal endvidere være modtaget af Statsforvaltningen Familieretshuset senest to måneder efter, at den første af ægtefællerne har underskrevet anmodningen.

Den digitale henvendelse er kommet frem, når den er tilgængelig for Familieretshuset. En digital anmodning om separation eller skilsmisse vil normalt være tilgængelig for Statsforvaltningen på det tidspunkt, hvor Statsforvaltningen kan behandle eller læse anmodningen. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk via den digitale selvbetjeningsløsning. En anmodning, der først er tilgængelig efter kl. 24:00, anses normalt først for modtaget den dag, anmodningen er tilgængelig.

En digital anmodning, der er tilgængelig i Statsforvaltningens Familieretshusets system eksempelvis klokken 23:59 den 30. november, er således kommet frem den 30. november, uanset at der ikke fysisk sidder en medarbejder i Statsforvaltningen Familieretshuset og gør sig bekendt med anmodningen på dette tidspunkt, der ligger uden for normal arbejdstid/åbningstid. Det kan med digital selvbetjening præcist registreres, hvornår en anmodning er kommet frem.

Kan modtagelsestidspunktet for en digital anmodning om separation eller skilsmisse ikke fastlægges som følge af problemer med Statsforvaltningens Familieretshusets it-system eller andre lignende problemer, må anmodningen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor anmodningen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet. Det vil således ikke komme afsenderen til skade, at en anmodning modtages på et senere tidspunkt, hvis dette skyldes systemnedbrud hos Statsforvaltningen Familieretshuset.

~~I visse situationer er en anmodning om separation eller skilsmisse undtaget fra kravet om digital selvbetjening, jf. neden for under punkt 4.1. Hvis borgeren er undtaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening og derfor indgiver anmodningen på en blanket, er det ~~I disse situationer er det~~ vigtigt, at Statsforvaltningen-Familieretshuset datostempler anmodningen korrekt på modtagelsesdagen.~~

Uanset om anmodning om separation eller skilsmisse er indgivet via digital selvbetjening eller i undtagelsestilfælde på en blanket eller på anden måde, er det vigtigt, at modtagelsestidspunktet og modtagelsesdagen ved digitale anmodninger samt modtagelsesdagen ved ikke-digitale anmodninger kan konstateres, da dette har betydning for bl.a. formuefællesskabets ophørsdag, som beskrevet jf. nedenfor under punkt 8.37.2.

Hvis en ikke-digital anmodning modtages i Statsforvaltningens-Familieretshuset åbningstid, må-anses anmodningen anses for at være modtaget denne dag. Modtages den ikke-digitale anmodning efter ophør af åbningstiden, må-anses anmodningen normalt anses som modtaget første hverdag derefter.

2.2. Visitation

Familieretshuset foretager ved modtagelsen af en henvendelse en visitation af sagen, jf. § 4 i lov om Familieretshuset. Ved visitationen fastlægges, om der er tale om en enkel sag, der skal behandles som en § 5-sag eller en mindre enkel sag, der skal behandles som en § 6-sag. Ved visitationen fastlægges dermed, hvordan borgeren mødes i Familieretshuset, hvordan sagsbehandlingen tilrettelægges, og hvorvidt afgørelse i sagen træffes af Familieretshuset eller familieretten. Behandlingen af § 5-sager og § 6-sager er nærmere beskrevet i punkt 3 og i punkt 4 og 5 i vejledning om Familieretshuset.

Visitationen af sagen baserer sig i udgangspunktet på screeningen, som er en integreret del af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Hvis borgeren er undtaget fra kravet om brug af digital selvbetjening, screenes sagen manuelt. Til brug for screeningen afgiver borgeren en række forskellige oplysninger om sagen og om sine forhold.

I screeningen identificeres sager, der er omfattet af den lovbestemte visitation i § 5, stk. 2, og § 6, stk. 2, i lov om Familieretshuset. For sager efter ægteskabsloven vedrørende separation og skilsmisse m.v. drejer det sig om, at sager vedrørende bevilling af separation eller skilsmisse efter § 42 i ægteskabsloven altid visiteres til behandling som en § 5-sag. Det er derudover fastlagt, at sager om, hvorvidt en henvendelse, som ikke er indgivet ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, eller hvor der ikke er betalt gebyr, skal afvises, visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelsen træffes af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Familieretshuset skal efter § 14 i lov om Familieretshuset visitere sagen hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter modtagelsen. Når sagen er visiteret, skal Familieretshuset orientere familien om visitationen, og hvilken betydning visitationen af sagen har for sagsbehandlingen m.v.

Beslutningen om visitation kan ikke indbringes for familieretten.

Visitationen af sagen kan efter § 4, stk. 2, i lov om Familieretshuset ændres under sagens behandling i Familieretshuset. Det gælder dog ikke de sager, der som omtalt ovenfor altid skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelse træffes af Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset.

Bestemmelsen om ændring af visitationen af sagen er f.eks., hvis ægtefællerne under behandlingen af en § 6-sag om separation eller skilsmisse, når til enighed. I disse tilfælde ændres visitationen, så sagen afsluttes som en § 5-sag.

Det er Familieretshuset, der beslutter, om visitationen af en sag skal ændres. Beslutningen kan ikke indbringes for familieretten. Familieretshuset skal orientere familien om ændringen af visitationen og vejlede om virkningerne af ændringen.

Der henvises i øvrigt til punkt 3.3 i vejledning om Familieretshuset vedrørende visitation.

2.2.1. Visitation til samlet behandling

Hvis parterne har flere sager under behandling i Familieretshuset, f.eks. en sag om skilsmisse og en sag om bidrag efter ægteskabsloven, kan sagerne visiteres til behandling sammen, hvis det findes hensigtsmæssigt. Det gælder også, hvis det kun er den ene sag, der omhandler spørgsmål efter ægteskabsloven, mens den anden sag er f.eks. en sag efter forældreansvarsloven, og hvis sagerne ikke er indledt i Familieretshuset på samme tidspunkt. Med den samlede visitation kan der skabes et samlet forløb, hvor der kan findes samlede løsninger, og hvor der tages højde for, at forskellige familieretlige spørgsmål ofte er indbyrdes sammenhængende.

Der kan dog være gode grunde til at behandle en families sager hver for sig. Det gælder bl.a., hvis forældrene er enige om f.eks. spørgsmålet om skilsmisse, men er uenige om den anden sag f.eks. om forældremyndighed. I det tilfælde skal skilsmissesagen som klart udgangspunkt ikke visiteres til behandling sammen med forældremyndighedssagen som en § 6-sag eller § 7-sag, da det vil betyde, at ægtefællerne uden grund skal vente på at få udstedt bevilling til skilsmisse. Hvis ægtefællerne først bliver enige om skilsmissen med støtte fra Familieretshuset under sagens behandling, ”udskilles” skilsmissesagen, og visitationen for den del af sagen ændres til en § 5-sag, så ægtefællerne kan få udstedt en bevilling til skilsmisse og dermed lukke den del af deres konflikt. Det kan også i andre situationer være hensigtsmæssigt ikke at anvende samlet visitation, f.eks. hvis særskilt behandling og afslutning af ét familieretligt spørgsmål kan medvirke til at nedbringe konfliktniveauet eller fokusere både Familieretshusets og familiens ressourcer på løsning af hovedproblemet, eller hvis løsningen af sagerne ikke er afhængige af hinanden.

3. Behandlingen af sagen Sagsbehandlingen

-Ved visitationen beskrevet i punkt 2 fastlægges, om der er tale om en enkel sag, der skal behandles som en § 5-sag efter lov om Familieretshuset, eller en mindre enkel sag, der skal behandles som en § 6-sag efter lov om Familieretshuset.

§ 5-sager

Sager efter ægteskabsloven, der visiteres til behandling som § 5-sager, er enkle sager, hvor parterne er enige, og der ikke er behov for yderligere sagsbehandling grundet f.eks. spørgsmål om international kompetence. Det kan f.eks. være bevilling til separation eller skilsmisse efter § 42 i ægteskabsloven.

I § 5-sager afsluttes sagen i Familieretshuset efter § 25 i lov om Familieretshuset ved, at Familieretshuset f.eks. udsteder bevillingen til skilsmisse. Familieretshuset gennemfører ikke nogen sagsbehandling forud for afslutningen af sagen, da parterne er enige, og det i visitationen er konstateret, at der ikke foreligger problemstillinger, der nødvendiggør sagsbehandling.

Familieretshuset skal, hvis en af ægtefællerne er umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, være opmærksom på, at værgeren skriftligt skal godkende de vilkår for separationen eller skilsmissem, som er omfattet af værgemålet.

Bevillingen til separation eller skilsmisse har efter § 35, stk. 1, i lov om Familieretshuset virkning fra udstedelsen.

Familieretshuset skal anmelde separations- eller skilsmissebevillingen til CPR. Der henvises i denne forbindelse bl.a. til meddelelse fra CPR-kontoret om registrering af forældremyndighed og separation i CPR. Hvis der er tale om separations- eller skilsmissebevilling til udlændinge, der er statsborgere i andre lande end de nordiske, skal Familieretshuset endvidere foretage indberetning til Udlændingestyrelsen.

Familieretshusets udstedelse af bevilling til separation eller skilsmisse kan efter § 40, stk. 1, i lov om Familieretshuset ikke indbringes for familieretten, da forudsætningen for udstedelsen af bevillingen er, at parterne er enige. Familieretshuset skal dog efter anmodning genoptage behandlingen af sagen.

Parterne vil som udgangspunkt ikke blive tilbudt konflikthåndtering eller rådgivning under behandlingen af en § 5-sag efter ægteskabsloven. Dog gælder det, at forældre med fællesbørn under 18 år, som anmoder om skilsmisse efter § 42 a i ægteskabsloven skal gennemføre et obligatorisk digitalt forløb, som indeholder rådgivning om bl.a. børns reaktion i brudsituationen og det fælles forældreskab. Derudover følger det af § 22, stk. 2, i lov om Familieretshuset, at forældrene vil blive tilbudt en rådgivnings- og afklaringssamtale, og i øvrigt kan tilbydes rådgivning og konflikthåndtering efter § 21 i lov om Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Behandlingen af § 5-sager er nærmere beskrevet i punkt 4 i vejledning om Familieretshuset.

§ 6-sager

Sager efter ægteskabsloven, der visiteres til behandling som § 6-sager, er mindre enkle sager, hvor parterne ikke er enige.

I § 6-sager mødes parterne i Familieretshuset med en konflikthåndterende tilgang, og de støttes via konflikthåndtering og rådgivning til at nå til enighed om en løsning. Fokus i Familieretshuset er således på at forlige parterne. Familieretshuset tilrettelægger arbejdet med parterne ud fra forligspotentialet i den enkelte sag, og det vil således være individuelt, hvilke tilbud om konflikthåndtering og rådgivning som parterne vil få. Familieretshusets konflikthåndterings- og rådgivningstilbud er beskrevet i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset. Ansvar for oplysning af sagen påhviler Familieretshuset.

Hvis parterne med støtte fra Familieretshuset når til enighed under sagens behandling i Familieretshuset, visiteres sagen til afslutning som en § 5-sag, hvor Familieretshuset f.eks. udsteder bevilling til separation.

Hvis parterne ikke med Familieretshusets støtte kan nå til enighed om en løsning, skal Familieretshuset træffe afgørelse eller indbringe sagen for familieretten, når sagen er oplyst. Det er Familieretshuset, der beslutter, hvornår sagen er oplyst, og der ikke er grundlag for at fortsætte forligsbestrebelse. I vurderingen af sidstnævnte kan bl.a. indgå parternes reaktioner på den tilbudte konflikthåndtering og rådgivning, sagens genstand, eventuelt tidligere sager og konflikt- og løsningspotentialet. Det er ikke et

krav, at alle konflikthåndterings- og rådgivningsmuligheder er udtømte for, at Familieretshuset afslutter forligsbestræbelserne. Det skal kun være de muligheder, der er relevante for de pågældende parter, som skal være afprøvede. Der kan dermed være sager, hvor det meget hurtigt kan konstateres, at det ikke er muligt at støtte parterne til at nå til enighed, og at det derfor er bedst, at der træffes afgørelse.

Afgørelsen træffes som udgangspunkt af Familieretshuset, jf. § 26 i lov om Familieretshuset. Det gælder dog ikke, hvis sagen indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger, såsom komplicerede spørgsmål om international kompetence. Sådanne sager skal Familieretshuset indbringe for familieretten til afgørelse, jf. § 27, stk. 2, nr. 1, i lov om Familieretshuset. Ligeledes træffes afgørelsen af familieretten, hvis sagen behandles sammen med f.eks. en sag om forældremyndighed, hvor afgørelsen træffes af familieretten, jf. § 27, stk. 2, nr. 3. Endelig træffes afgørelse i sager om omstødelse af ægteskab altid af familieretten, hvis sagen efter § 23 i ægteskabsloven anlægges af Familieretshuset.

Hvis afgørelse i sagen skal træffes af familieretten, indbringer Familieretshuset sagen for retten. Familieretshuset sender sagens akter til familieretten og angiver endvidere, hvilke parter der efter § 448 a i retsplejeloven anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte. Indbringelse af sager for familieretten til afgørelse er nærmere behandlet i punkt 5 i vejledning om Familieretshuset.

Hvis afgørelse i sagen træffes af Familieretshuset, kan afgørelsen efter § 39 i lov om Familieretshuset indbringes for familieretten. Anmodningen om, at afgørelsen indbringes, skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen. Dette følger af § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal dog i alle tilfælde indbringe sagen, når der modtages en anmodning herom, da familieretten i særlige tilfælde kan behandle sagen, uanset at anmodningen er indgivet for sent.

Familieretshuset skal ved indbringelse af sagen for familieretten vejlede ægtefællerne om muligheden for at søge fri proces, herunder om de økonomiske betingelser herfor. Det gælder uanset om familieretten skal træffe afgørelse eller prøve Familieretshusets afgørelse.

Familieretshuset har, når der modtages en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten, i visse tilfælde efter § 41, stk. 3, i lov om Familieretshuset mulighed for at genoptage behandlingen af sagen. Det gælder, når anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger, sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have haft betydning for afgørelsen. Det bemærkes dog, at denne genoptagelsesmulighed, for så vidt angår separation og skilsmisse, efter § 40, stk. 4, ikke finder anvendelse for afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af et ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående.

Behandlingen af § 6-sager er nærmere beskrevet i punkt 5 i vejledning om Familieretshuset.

Henlæggelse

Statsforvaltningen Familieretshuset kan også afslutte en sag ved at henlægge den. Dette vil særligt være relevant, hvis, hvis en af ægtefællerne ikke møder. Der kan være tale om følgende to situationer:
Deden anmodende ægtefælle— eller begge ægtefæller— uden lovlig grund udebliver fra vilkårsforhandling.
— Modparten har ikke reageret på Statsforvaltningens henvendelser.
Udebliver den anmodende ægtefælle eller begge ægtefæller uden lovlig grund fra vilkårsforhandling, an— ses anmodningen i almindelighed som bortfaldet, og Statsforvaltningen kan henlægge sagen.

Hvis den anmodende ægtefælle udebliver, mens den anden ægtefælle møder og fastholder anmodningen, indkaldes ægtefællerne på ny til vilkårsforhandling.

Det bemærkes, at det er overladt til Statsforvaltningen/Familieretshuset efter et konkret skøn at vurdere, hvornår udeblivelse bør føre til, at sagen afsluttes. Det er således ikke en betingelse for, at Statsforvaltningen/Familieretshuset på eget initiativ kan afslutte sagen, at der har været to forgæves indkaldelser, og at udeblivelsen er sket ”uden gyldig grund”.

Virkningstidspunkt m.v.

Efter § 34, stk. 1 og 2, i lov om Familieretshuset har afgørelser truffet af Familieretshuset som udgangspunkt virkning fra afgørelsestidspunktet, medmindre Familieretshuset fastsætter andet i afgørelsen. Dette gælder dog efter § 36, stk. 1, i lov om Familieretshuset ikke afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående. Disse afgørelser har i stedet virkning fra udløbet af fristen efter § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset på fire uger for at anmode om, at Familieretshusets afgørelse indbringes for familieretten, jf. § 36, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Det gælder dog ikke, hvis Familieretshuset inden fristens udløb har modtaget en anmodning om indbringelse af afgørelsen. I disse tilfælde vil afgørelsen som beskrevet nedenfor have virkning fra det tidspunkt, der følger af retsplejeloven.

Fristen på fire uger i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset regnes fra det tidspunkt, hvor parten har modtaget meddelelse om afgørelsen. Endelig følger det af § 36, stk. 2, i lov om Familieretshuset, at hvis en part frafalder retten til at indbringe afgørelsen for familieretten, har afgørelsen virkning fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelsen herom. Bestemmelserne i § 36, stk. 1 og 2, finder efter § 36, stk. 3, tilsvarende anvendelse for afgørelser om vilkår for separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab, når afgørelsen om vilkår træffes sammen med afgørelsen om separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab.

Der gælder efter § 37 i lov om Familieretshuset særlige regler for virkningstidspunktet for en række afgørelser efter ægteskabsloven. Det gælder afgørelser i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består eller er bortfaldet, afgørelser efter §§ 52 og 53 i ægteskabsloven om ændringer vedrørende bidrag, og afgørelser efter § 58 om ændring af en aftale, der er indgået med henblik på separation eller skilsmisse, om fordelingen af formuen, pligten til at betale ægtefællebidrag eller andre vilkår. Efter § 37, stk. 1 og 2, i lov om Familieretshuset har disse afgørelser virkning to uger efter, at afgørelsen er truffet, medmindre Familieretshuset har bestemt andet i afgørelsen. Det gælder dog ikke, hvis der inden dette tidspunkt er modtaget en anmodning om indbringelse af afgørelsen for familieretten eller om genoptagelse. Hvis Familieretshuset genoptager sagen, vil virkningstidspunktet være afhængigt af tidspunktet for den nye afgørelse. Hvis sagen indbringes for familieretten, følger virkningstidspunktet af retsplejelovens regler. Endelig gælder efter § 37, stk. 4, at hvis en part frafalder retten til at indbringe afgørelsen for familieretten, har afgørelsen virkning fra Familieretshusets modtagelse af denne meddelelse.

Efter § 38 i lov om Familieretshuset kan afgørelsen fuldbyrdes fra virkningstidspunktet. Efter § 41, stk. 2, i lov om Familieretshuset har Familieretshuset en generel mulighed for i afgørelsen at bestemme, at indgivelse af en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten har opsættende virkning.

Retsvirkningen af en afgørelse, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, regnes fra den dag, hvor afgørelsen blev truffet, når der ikke anmodes om indbringelse af afgørelsen for familieretten

inden for fire ugers fristen i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset, eller når retten til indbringelse frafalder. Dette følger af § 36, stk. 3.

~~Anmodning om separation eller skilsmisse indgives til Statsforvaltningen. Anmodningen skal som udgangspunkt indgives ved digital selvbetjening, jf. nedenfor under punkt 4.1.~~

~~Det fremgår af ægteskabslovens § 58 d, stk. 5, at en anmodning om separation eller skilsmisse, der er indgivet ved digital selvbetjening, anses for at være kommet frem til Statsforvaltningen, når den er tilgængelig for Statsforvaltningen — det vil sige fra det tidspunkt, hvor Statsforvaltningen har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af anmodningen. Det er således uden betydning, om eller hvornår Statsforvaltningen gør sig bekendt med indholdet af anmodningen.~~

~~Ønsker ægtefællerne ikke vilkårsforhandling, og er betingelserne for separation eller skilsmisse opfyldt, udfærdiger Statsforvaltningen separations- eller skilsmissebevilling.~~

~~Hvis ægtefællerne er uenige om separation eller skilsmisse eller om vilkårene herfor, eller hvis en eller begge ægtefæller anmoder om vilkårsforhandling, indkalder Statsforvaltningen til vilkårsforhandling, se punkt 7.1.~~

~~Bliver ægtefællerne under vilkårsforhandlingen enige, og er betingelserne i øvrigt opfyldt, udfærdiger Statsforvaltningen separations- eller skilsmissebevilling.~~

~~Hvis der ikke opnås enighed under vilkårsforhandlingen, kan Statsforvaltningen tilbyde konfliktmægling efter ægteskabslovens § 41, hvis Statsforvaltningen vurderer, at der herved kan opnås enighed, se punkt 8.2.~~

~~Accepterer ægtefællerne konfliktmæglingstilbuddet, gennemføres dette hurtigst muligt. Herefter kan sag — en f.eks. slutes ved, at ægtefællerne er blevet enige, jf. ovenfor.~~

~~Når sagen overgår til konfliktmægling, afsluttes sagen ikke, og der skal være en tilbakemelding fra mægleren, når mæglingen er afsluttet, således at Statsforvaltningen kan tage stilling til, om sagen kan eller skal afsluttes.~~

~~Hvis ægtefællerne ikke accepterer tilbuddet om konfliktmægling, træffer Statsforvaltningen afgørelse om afslutning af sagen, se punkt 10.~~

~~3.1. Særligt om betydningen af en verserende sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær~~

~~Hvis der hos Statsforvaltningen allerede verserer en sag om forældremyndighed, bopæl eller samvær, vil det være hensigtsmæssigt at behandle en sag om separation eller skilsmisse sammen med den allerede verserende sag. Der er således mulighed for at afholde et samlet vejledningsmøde, hvor vilkårsforhandlingen også indgår, hvis der ligeledes er uenighed om andre spørgsmål, herunder forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Dette er hensigtsmæssigt, idet der herved kan findes en samlet løsning på de rejste problemstillinger. Mødet med ægtefællerne tilrettelægges i så fald i overensstemmelse med denne vejledning og vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl og vejledning om samvær.~~

~~4. ————— Digital selvbetjening, international kompetence, dokumentation m.v.~~

~~4.1. ————— Digital selvbetjening~~

~~En anmodning om separation eller skilsmisse skal indgives til Statsforvaltningen ved anvendelse af digital selvbetjening via den digitale løsning, som Statsforvaltningen stiller til rådighed, jf. ægteskabslovens § 58 d, stk. 2.~~

~~Er anmodningen ikke indgivet digitalt, afviser Statsforvaltningen anmodningen. Foreligger der efter Statsforvaltningens vurdering særlige forhold, er borgeren imidlertid fritaget for kravet om anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, jf. lovens § 58 d, stk. 3.~~

~~Det er Statsforvaltningen, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der foreligger særlige forhold. Der skal i den forbindelse lægges vægt på ægtefællens beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp, ligesom medarbejderen hos Statsforvaltningen ud fra en helhedsvurdering af ægtefællen må bedømme, om ægtefællen vil kunne anmode digitalt efter~~

~~modtagelse af hjælp hertil. Vurderingen heraf vil normalt kunne foretages ved Statsforvaltningens umiddelbare kontakt med ægtefællen. Dette vil således som udgangspunkt kunne ske uden yderligere undersøgelser.~~

~~Muligheden for at indgive en anmodning om separation eller skilsmisse på en anden måde end ved digital selvbetjening skal imødekomme ægtefæller med særlige behov. Der kan for eksempel være tale om en ægtefælle med særlige handikap, såvel kognitiv som fysisk funktionsnedsættelse og demens.~~

~~En ægtefælle med særlige behov kan for eksempel også være en ægtefælle, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte ægtefæller, ægtefæller med psykiske lidelser, hjemløse, ægtefæller med sprogsvækeligheder m.v. Der foreligger særlige forhold for disse ægtefæller, hvis hjælp eller medbetjening fra Statsforvaltningen konkret vurderes ikke at være en egnet løsning til at muliggøre digital anmodning. I visse tilfælde vil Statsforvaltningen umiddelbart kunne vurdere, at ægtefællen ikke vil kunne anmode digitalt, uden at Statsforvaltningen først har forsøgt medbetjening. Der vil således kunne være tale om, at der foreligger særlige forhold for nogle af de ægtefæller, der har særlige behov, der gør, at ægtefællen~~

~~ikke kan anmode digitalt. Tilsvarende vil der også være ægtefæller fra de nævnte grupper, der kan anmode digitalt, eventuelt efter medhjælp, og derfor skal anmode digitalt.~~

~~Et eksempel på, hvor der kan foreligge særlige forhold, der gør, at ægtefællen ikke kan anmode digitalt, er, hvor en gangbesværet uden PC eller uden digitale kundskaber henvender sig telefonisk til Statsforvaltningen for at blive undtaget fra at anmode om separation eller skilsmisse digitalt. Et andet eksempel kunne være en 80-årig borger, der vil anmode om separation eller skilsmisse, men som aldrig har stiftet bekendtskab med it, og som ikke ser sig i stand til at erhverve sig NemID.~~

~~Særlige forhold vil eksempelvis foreligge, hvor en socialt udsat ægtefælle ikke selv kan anmode digitalt, og det ikke giver mening at forlange, at ægtefællen henvender sig eksempelvis på borgerservice eller biblioteket for at få hjælp til digital anmodning. Særlige forhold kan tillige foreligge, hvor en ægtefælle er indsat i fængsel eller institutionsanbragt og af den grund ikke har adgang til en computer eller lignende digital platform, hvorfor ægtefællen ikke kan anmode digitalt. Der vil være situationer, hvor det er de sociale myndigheder, sagsbehandlere eller andre, der, som tilfældet er i dag, sørger for, at ægtefællen alligevel får anmodet på anden vis eksempelvis telefonisk, ved personligt fremmøde eller skriftligt i et fysisk dokument. Også hvor der er tale om en ægtefælle med store sprogsvækeligheder, herunder en ægtefælle, der ikke behersker dansk eller andet sprog, der anvendes i selvbetjeningsløsningen, eller svær ordblindhed, kan Statsforvaltningen i det enkelte tilfælde vurdere, at der foreligger særlige forhold, der gør, at en anden kommunikationskanal end den digitale er bedst egnet.~~

~~En sag om separation eller skilsmisse kan behandles i Danmark, selvom den, der indgiver anmodningen, er udenlandsk statsborger med bopæl i udlandet. Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet kan ikke få NemID. Det må derfor anses som et særligt forhold, at den pågældende ægtefælle ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning.~~

~~Forudsætningerne for at få offentlig digital signatur (eksempelvis NemID) er, at borgeren er over 15 år, at borgeren har et dansk personnummer, og at borgeren kan legitimere sig fyldestgørende.~~

~~For så vidt angår en ægtefælle, der ikke er registret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i Danmark, herunder en hjemløs eller en ægtefælle bosat i udlandet, stilles der særlige identifikationskrav, der kan vanskeliggøre erhvervelse af NemID. En sådan ægtefælle vil derfor som udgangspunkt ikke kunne anvende den digitale selvbetjeningsløsning og skal, hvor det er relevant, betjenes på anden vis. Hvis ægtefællen alligevel har fået anskaffet sig NemID, eksempelvis ved personligt fremmøde i borgerservice eller via en dansk ambassade i udlandet, vil ægtefællen skulle anmode digitalt.~~

~~Der er også andre grupper, der ikke kan få NemID, da dette f.eks. kræver, at den pågældende er oprettet i CPR. På Færøerne anvender man ikke CPR.~~

~~Hvor der foreligger særlige forhold, er det Statsforvaltningen, der beslutter på hvilken måde, anmodningen i givet fald skal indgives. Statsforvaltningen vil således frit kunne tilrettelægge proceduren i forbindelse med indgivelse af anmodning om separation og skilsmisse, når anmodningen ikke er omfattet af kravet om digital selvbetjening, og herunder kræve at anmodningen skal være skriftlig. Statsforvaltningen vil ved anvisning af alternativ kommunikationskanal skulle tage hensyn til den enkelte ægtefælles vanskeligheder, herunder årsagen til at ægtefællen ikke kan anmode digitalt. Afhængig af omstændighederne kan det f.eks. være nødvendigt at modtage en anmodning telefonisk eller ved personlig betjening.~~

~~Kravet om, at anmodningen skal indgives digitalt, medfører ikke, at eventuelle bilag til anmodningen også kan indgives digitalt. Det fremgår af den digitale selvbetjeningsløsning, hvilke dokumenter der kan eller skal indgives digitalt, og hvilke dokumenter der skal fremlægges i original. Udover særlige forhold hos ægtefællen kan der også helt ekstraordinært forekomme situationer, hvor omstændighederne ved anmodningen eller Statsforvaltningens forhold gør, at der ikke kan anmodes om separation eller skilsmisse ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning. Der kan eksempelvis være tale om, at Statsforvaltningens digitale selvbetjeningsløsning ikke er indrettet til at håndtere en bestemt situation. Tilsvarende vil Statsforvaltningen eksempelvis kunne anvis ægtefællen en anden måde at anmode på, hvis Statsforvaltningens selvbetjeningsløsning er ude af drift. Der vil i sådanne tilfælde være tale om, at der ud fra en samlet vurdering er klare økonomiske fordele ved at modtage anmodningen ikke digitalt, jf. ægteskabslovens § 58 d, stk. 4.~~

~~I relation til tidspunktet for modtagelsen af en digital anmodning henvises til punkt 3 ovenfor. Statsforvaltningens afgørelse om at afvise en anmodning, fordi den ikke er indgivet via den digitale selvbetjeningsløsning, kan påklages til Ankestyrelsen. Læs mere om klageadgang neden for i punkt 12. Der er udarbejdet blanketter til anmodning om separation og skilsmisse til brug for de tilfælde, hvor en borger er undtaget fra kravet om digital selvbetjening. Der er dog ikke i disse situationer blankettvang for ægtefællerne heller ikke i sager, hvor ægtefællerne ikke ønsker at komme til vilkårsforhandling. For at sikre en ensartet behandling af disse sager skal Statsforvaltningen dog benytte blanketterne. Det fremgår af § 2 i bekendtgørelse om separation og skilsmisse, at en anmodning om separation eller skilsmisse skal underskrives personligt af ansøgeren. Dette gælder uanset, om anmodningen indgives via den digitale selvbetjeningsløsning og underskrives med NemID, eller om anmodningen indgives via en underskrevet blanket. En fælles anmodning om separation eller skilsmisse skal således underskrives personligt af begge ægtefæller, og her gælder det endvidere, at anmodningen skal være modtaget af Statsforvaltningen senest to måneder efter, at den første af ægtefællerne har underskrevet anmodningen.~~

4.2. International kompetence

Når Familieretshuset modtager en anmodning efter ægteskabsloven skal Familieretshuset altid undersøge, om der er international kompetence til at behandle sagen i Danmark. Er der ikke kompetence til at behandle sagen i Danmark, skal sagen afvises.

Reglerne om international kompetence i sager om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab og om et ægteskabs beståen fremgår for Familieretshuset af § 43 a i ægteskabsloven og for familieretten af § 448 f i retsplejeloven. Bestemmelsen i § 43 a i ægteskabsloven henviser til, at Familieretshuset har kompetence, når reglerne i § 448 f i retsplejeloven er opfyldte.

Af § 448 f i retsplejeloven fremgår, at en sag om separation, skilsmisse omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen kan behandles i Danmark i følgende situationer:

- Sagsøgte har bopæl her.

- Sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de seneste to år eller tidligere har haft bopæl her.
- Sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at sagsøgeren på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor sagsøgeren har bopæl.
- Begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig, at sagen behandles i Danmark.
- Skilsmisse søges på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de seneste fem år.

Sager om omstødelse af ægteskab eller om et ægteskabs beståen kan også behandles i Danmark, når ægteskabet er indgået i Danmark.

Sager om separation og skilsmisse mellem to personer af samme køn kan også behandles i Danmark, hvis ægteskabet er indgået her, og ingen af ægtefællerne bor i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarer til den danske. En tilsvarende bestemmelse fremgår af Statsforvaltningens internationale kompetence i sager om separation og skilsmisse fremgår af ægteskabslovens § 43 a. Statsforvaltningen kan efter denne bestemmelse behandle en anmodning om separation eller skilsmisse, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 e, stk. 1, 2 og 4, er opfyldt.

Det fremgår af retsplejelovens § 448 e, stk. 1, at en sag om ægteskab kan behandles her i riget, hvis:

- 1) sagsøgte har bopæl her,
 - 2) sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her,
 - 3) sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at han på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor han har bopæl,
 - 4) begge ægtefæller er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig indbringelse for dansk domstol, eller
 - 5) skilsmisse søges på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de sidste fem år.
- § 448 e, stk. 2, indeholder en bestemmelse om international kompetence, som kun finder anvendelse på ægteskaber mellem to personer af samme køn. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Endvidere kan sag om ægteskab mellem to personer af samme køn behandles her i riget, når ægteskabet er indgået her, og ingen af ægtefællerne bor i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarer til den danske.”

I § 5, stk. 3, i lov om registreret partnerskab, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. oktober 2005 med senere ændringer er der en tilsvarende bestemmelse om international kompetence, som kun finder anvendelse ved opløsning af et registreret partnerskab. Lov om registreret partnerskab er ophævet fra den 15. juni 2012, men finder fortsat anvendelse på partnerskaber, som er registreret før denne dato. Dette medfører, at § 5, stk. 3, fortsat finder anvendelse ved ansøgninger om separation eller skilsmisse for registrerede partnere.

Efter retsplejelovens § 448 ~~fe~~, stk. 4, kan kompetencereglerne i § 448 f, stk. 1 og 2, som beskrevet ovenfor fraviges ved overenskomst med fremmed stat. Dette er sket ved Den Nordiske Ægteskabskonvention, der dog kun gælder for ægteskab mellem to personer af forskelligt køn. Henvisningen til retsplejelovens 448 ~~fe~~, stk. 4, medfører således, at Familieretshusets Statsforvaltningens internationale kompetence ligeledes er reguleret af denne overenskomst.

Det er forholdene på tidspunktet for Statsforvaltningens Familieretshusets modtagelse af sagen, der er afgørende for Statsforvaltningens Familieretshusets internationale kompetence. Den omstændighed, at forholdene ændres under Statsforvaltningens Familieretshusets behandling af sagen, f.eks. at en af

ægtefællerne flytter fra Danmark, medfører således ikke, at danske myndigheder mister kompetencen til at behandle sagen, heller ikke selvom Familieretshuset indbringer sagen for familieretten til afgørelse hvis det ikke lykkes at opnå enighed med dem ægtefællerne, og Statsforvaltningen derfor efter anmodning fra en af ægtefællerne indbringer sagen for retten.

Der henvises i øvrigt til vejledning om international kompetence i sager om separation og skilsmisse.

54.3. Dokumentation m.v.

Som udgangspunkt skal der ved behandlingen af en anmodning om separation eller skilsmisse alene fremlægges følgende dokumentation:

- Vielsesattest eller anden dokumentation for ægteskabet, hvis det er indgået i udlandet.
- Hvis der anmodes om skilsmisse på baggrund af en separation meddelt i udlandet, skal det originale separationsdokument (bevilling, dom eller tilsvarende) fremlægges.
- Eventuelt erklæring fra parterne om utroskab. Dette (vil dog normalt fremgå af anmodningen).
- En eventuel aftale om bidragspligt.

Er der konkret behov for det, kan Statsforvaltningen-Familieretshuset anmode ægtefællerne om yderligere dokumentation m.v.

Hvis et udenlandsk ægteskab er registreret i CPR, er det dog ikke nødvendigt at fremlægge en vielsesattest eller anden dokumentation for ægteskabet. Statsforvaltningen-Familieretshuset kan umiddelbart lægge denne oplysning til grund for behandlingen af ansøgningen om separation eller skilsmisse. Er Statsforvaltningen-Familieretshuset i tvivl om de registrerede oplysninger om ægteskabet i CPR, kan Statsforvaltningen-Familieretshuset bede om, at vielsesattesten fremlægges.

Er et udenlandsk ægteskab derimod ikke registreret i CPR, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset, når vielsesattesten eller anden dokumentation for ægteskabet er modtaget, tage stilling til, om ægteskabet kan anerkendes efter dansk ret. Der henvises til kapitel 9 i vejledning om behandling af ægteskabssager og til vejledning om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet. Vurderer Statsforvaltningen-Familieretshuset, at ægteskabet kan anerkendes, kan der udfærdiges en bevilling, hvis de øvrige betingelser herfor er opfyldt.

Hvis det i forbindelse med anerkendelsen af et udenlandsk ægteskab efter dansk ret viser sig, at det ikke er muligt at fremskaffe tilstrækkelig dokumentation for ægteskabet i overensstemmelse med, jf. retningslinjerne i de nævnte vejledninger, skal Familieretshuset træffe afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset om, at der ikke kan udstedes en bevilling eller indbringe sagen for familieretten til afgørelse efter § 27, stk. 2, nr. 1, i lov om Familieretshuset, hvis sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger. Hvis afgørelsen træffes af Familieretshuset, kan afgørelsen efter anmodning indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset. Familieretshuset kan Statsforvaltningen som udgangspunkt ikke udfærdige en bevilling til separation eller skilsmisse, da det vil være betænkeligt efter ægteskabslovens § 43, stk. 1, og Statsforvaltningen må afslutte sagen, som beskrevet under punkt 10. Der kan dog undtagelsesvist udfærdiges en bevilling, hvis det efter en samlet vurdering af samtligede foreliggende oplysninger findes ubetænkeligt at lægge til grund, at parterne har indgået ægteskab med hinanden.

forhold og blive bedre til at forstå børns reaktion på en skilsmisse, herunder gennem det obligatoriske digitale forløb.

Kravet om en refleksionsperiode gælder efter § 42 a, stk. 4, ikke, hvis ægtefællerne har været separerede i mindst seks måneder. Perioden regnes fra tidspunktet for udstedelse af bevillingen til separation til tidspunktet for indgivelse af anmodning om skilsmisse efter § 29. Det bemærkes i den forbindelse, at en ægtefælle efter § 30, stk. 2, har ret til direkte skilsmisse efter seks måneders separation.

Kravet om en refleksionsperiode finder derimod anvendelse, hvis ægtefællerne anmoder om direkte skilsmisse efter § 29, inden de har været separerede i seks måneder. Det bemærkes, at den forløbne separationsperiode i disse tilfælde ikke har betydning for længden af refleksionsperioden. Familieretshuset skal vejlede om dette forhold, hvis separerede par henvender sig vedrørende skilsmisse inden udløbet af separationsperioden på seks måneder.

Kravet om en refleksionsperiode finder endvidere ikke anvendelse, når der ansøges om direkte skilsmisse efter §§ 32-36 i ægteskabsloven på baggrund af, at samlivet har været ophævet i to år, der foreligger utroskab, vold, herunder psykisk vold, seksuelle overgreb, bigami eller børnebortførelse.

Refleksionsperioden regnes fra Familieretshusets modtagelse af anmodningen om direkte skilsmisse, dvs. fra det tidspunkt, hvor begge forældre har tilsluttet sig ansøgningen.

Obligatorisk digitalt forløb

Forældrene skal i refleksionsperioden gennemføre et obligatorisk digitalt forløb. Det digitale forløb har til formål at understøtte forældrenes mulighed for at arbejde med deres relation og blive bedre til at forstå børns reaktion på en skilsmisse. Forældrene kan gennem forløbet tilegne sig viden og værktøjer på egen hånd.

Familieretshuset stiller det digitale forløb til rådighed for forældrene og yder rådgivning om forløbet. Forældrene indleder forløbet ved, at Familieretshuset tilsender dem hver et link. Efter afslutningen af forløbet kan forældrene kvittere for gennemførelsen, hvis de fortsat ønsker en skilsmisse. Til brug for behandlingen af forældrenes anmodning om skilsmisse registrerer Familieretshuset, hvornår en forælder har kvitteret for gennemførelsen af forløbet. Efter gennemførelsen gives forælderen adgang til et link, hvor en eventuel genbekræftelse af ønsket om direkte skilsmisse kan ske.

Det følger af § 42 a, stk. 3, i ægteskabsloven, at hvis en forælder er undtaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening efter § 58 d, stk. 3, i ægteskabsloven, skal forælderen gennemføre forløbet på skriftligt grundlag. Dette indebærer, at Familieretshuset sørger for, at forælderen modtager skriftligt materiale, der indholdsmæssigt svarer til det digitale forløb. Forælderen skal ved bekræftelsen af anmodningen om skilsmisse afgive erklæring om at have gennemført det digitale forløb på skriftligt grundlag.

Rådgivnings- og afklaringsamtale

Efter § 22, stk. 2, i lov om Familieretshuset tilbydes forældrene i refleksionsperioden en rådgivnings- og afklaringsamtale. Rådgivnings- og afklaringsamtalen har til formål som en integreret del af refleksionsperioden at bibringe forældrene forståelse for børnenes situation. Samtalen skal give forældrene viden om samlivsophævelsens betydning for barnet og om den bedste måde at støtte barnet på både i perioden umiddelbart efter samlivsophævelsen og på længere sigt.

Samtalen afholdes i løbet af refleksionsperioden med henblik på, at forældrene gives viden og redskaber til at hjælpe barnet i den svære situation, som barnet kan stå i umiddelbart efter bruddet mellem forældrene. Samtidigt giver afholdelse af rådgivnings- og afklaringssamtalen kort tid efter samlivsophævelsen mulighed for, at samtalen kan danne grundlag for, at der etableres et stabilt grundlag for forældrenes fremtidige samarbejde om deres børn, og at konflikter mellem forældrene forebygges.

Hvis forældrene har behov for rådgivning efter udløbet af refleksionsperioden, kan Familieretshuset tilbyde børnesagkyndig rådgivning. Dette gælder uanset, om forældrene har deltaget i en rådgivnings- og afklaringssamtale eller ej.

Alle forældre, der er omfattede af § 42 a i ægteskabsloven, skal tilbydes en rådgivnings- og afklaringssamtale. Familieretshuset skal således ikke foretage en vurdering af, hvorvidt samtalen vil kunne være til hjælp for forældrene, medvirke til at forlige dem eller dæmpe deres konfliktniveau.

Rådgivnings- og afklaringssamtalen afholdes som udgangspunkt for forældrene sammen. Dette skal dog fraviges, hvis den ene forælder eller dennes barn har været udsat for vold fra den anden forælder, eller der er mistanke herom, jf. § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset. Samtalen kan dog uanset dette afholdes for forældrene sammen, hvis begge forældre er indforståede hermed.

Rådgivnings- og afklaringssamtalen kan afholdes for den ene forælder alene, hvis den anden forælder ikke ønsker at deltage i samtalen.

Bekræftelse af anmodningen om skilsmisse

Begge forældre skal, for at der kan udstedes bevilling til skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, bekræfte anmodningen om skilsmisse inden for en måned efter udløbet af refleksionsperioden. Bekræftelsen kan ikke afgives inden udløbet af refleksionsperioden og kan ikke afgives inden, det obligatoriske digitale forløb er gennemført.

Fristen regnes fra udløbet af det døgn, hvor refleksionsperioden udløber, dvs. tre måneder efter Familieretshusets modtagelse af anmodningen om skilsmisse. Fristen udløber ved udgangen af det døgn, hvor der er gået en måned fra udløbet af refleksionsperioden. Det afgørende for, hvorvidt fristen er overholdt, er, om bekræftelsen er afgivet inden fristen. Det har ikke betydning, hvornår Familieretshuset har modtaget bekræftelsen.

I de fleste sager er forældrene omfattede af kravet om anvendelse af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning ved afgivelsen af bekræftelsen, og der vil derfor være samtidighed mellem, hvornår bekræftelsen er afgivet, og hvornår Familieretshuset har modtaget bekræftelsen. At fristen er overholdt, hvis bekræftelsen er afgivet inden for fristen, har betydning for forældre, der er fritaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening, jf. § 58 d, stk. 3, i ægteskabsloven. Det er parten, der har bevisbyrden for, at bekræftelsen er afgivet inden for fristen. For parter i udlandet og andre, der er undtaget fra kravet om digital selvbetjening, kan dette opfyldes ved at sende bekræftelsen rekommanderet.

Begge forældre skal inden for fristen bekræfte, at de fortsat ønsker skilsmisse. Såfremt en eller begge forældre ikke afsender bekræftelsen inden for fristen, bortfalder ansøgningen om skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven. Hvis forældrene efterfølgende ønsker at blive skilt, skal de indgive en ny ansøgning om

skilsmisse og herunder betale et nyt gebyr. Søger forældrene om direkte skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, skal de på ny opfylde kravene i § 42 a i ægteskabsloven om en refleksionsperiode m.v.

Afslag på udstedelse af skilsmissebevilling

Hvis forældrene ikke opfylder kravene i § 42 a i ægteskabsloven, fordi de ikke har bekræftet anmodningen inden for fristen, ikke har gennemført det obligatoriske digitale forløb eller ikke opfylder betingelserne for skilsmisse i § 42, skal Familieretshuset give afslag på at udstede en skilsmissebevilling. Afgørelsen om afslag kan efter § 39 i lov om Familieretshuset indbringes for familieretten. Anmodningen om, at afgørelsen indbringes, skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen. Dette følger af § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal dog i alle tilfælde indbringe sagen efter anmodning, da familieretten i særlige tilfælde kan behandle sagen, uanset at anmodningen er indgivet for sent.

Familieretshuset har, når der modtages en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten, i visse tilfælde efter § 41, stk. 3, i lov om Familieretshuset mulighed for at genoptage behandlingen af sagen. Det gælder, når anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger, sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have haft betydning for afgørelsen.

Familieretshuset skal ved afslag på udstedelse af skilsmissebevilling vejlede forældrene om, at de skal indgive en ny ansøgning, hvis de vil skilles, og at de i så fald efter § 39 i ægteskabsloven skal betale et nyt gebyr for indgivelse af anmodningen som beskrevet i punkt 6.4. Familieretshuset skal også vejlede forældrene om muligheden efter § 27 i lov om ægtefællers økonomiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, for at opretholde den ophørsdag for formuefællesskabet, der blev etableret ved indgivelsen af anmodningen om direkte skilsmisse.

6.5.2. Separation og skilsmisse ved uenighed

Hvis ægtefællerne ikke er enige om separation eller skilsmisse, herunder om vilkårene for separationen eller skilsmissen, visiteres sagen i Familieretshuset til behandling som en § 6-sag. Afgørelse om separation eller skilsmisse træffes i § 6-sager som udgangspunkt af Familieretshuset, jf. § 26 i lov om Familieretshuset. Familieretshusets afgørelse kan efter anmodning indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset. Hvis sagen indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger eller behandles sammen med en sag, hvor familieretten skal træffe afgørelse, skal Familieretshuset dog indbringe sagen for familieretten til afgørelse, jf. § 27, stk. 2, i lov om Familieretshuset. Behandlingen af § 6-sager er nærmere beskrevet i punkt 3 i denne vejledning og i punkt 5 i vejledning om Familieretshuset.

En ægtefælle har ret til separation og ret til skilsmisse efter **seks** måneders separation.

6.5.3. Skilsmisse

6.5.3.1. Skilsmisse efter separation

En ægtefælle har ret til skilsmisse efter **seks** måneders separation. En ægtefælle, der ønsker skilsmisse efter en forudgående separation, kan, uanset at den anden ægtefælle ikke er enig heri, således blive skilt efter **seks** måneders separation. Ægtefæller, der er separerede og senere bliver enige om skilsmisse, herunder om vilkårene for skilsmissen, har ret til skilsmisse, også selvom separationsperioden på **seks** måneder ikke er udløbet, jf. punkt 5.1. Dette gælder, uanset om ægtefællerne er separerede på baggrund af enighed eller

uenighed. Det bemærkes dog, at hvis ægtefællerne har fællesbørn under 18 år, er de omfattede af kravet om en refleksionsperiode. Der henvises i denne forbindelse til punkt 6.1.1.

Hvis samlivet efter separationen er fortsat eller genoptaget, bortfalder separationen som udgangspunkt. Hvis dette er tilfældet, kan der ikke meddeles skilsmisse på grundlag af separationen. Der kan derimod meddeles separation på ny. Hvis ægtefællerne er enige herom, eller hvis der foreligger en grund til direkte skilsmisse, kan der også meddeles skilsmisse. Hvis der er tvivl om, hvorvidt samlivet efter separationen har været fortsat eller genoptaget, kan der ikke meddeles skilsmisse, skal Statsforvaltningen afslå at meddele skilsmisse og afslutte sagen. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis det af CPR fremgår, at ægtefællerne har haft fælles bopæl siden separationen eller i en afgrænset periode efter separationen, og ægtefællerne ikke kan sandsynliggøre, at de trods den fælles adresse ikke har fortsat eller genoptaget samlivet ud over en kortere periode.

Det kan også være tilfældet, hvis Statsforvaltningen på anden måde er blevet bekendt der foreligger anden dokumentation for med, at samlivet efter separationen har været fortsat eller genoptaget, selvom ægtefællerne oplyser, at dette ikke er tilfældet.

Hvis Statsforvaltningen afslår at meddele skilsmisse og derved afslutter sagen, skal ægtefællerne vejledes om muligheden for at få sagen indbragt for retten, jf. lovens § 43, stk. 1, 1. pkt. Det bemærkes, at Statsforvaltningens afgørelse herom ikke kan indbringes for Ankestyrelsen, jf. lovens § 58 a, stk. 1. Ægtefællerne har i øvrigt mulighed for at anmode om, at der særskilt tages stilling til spørgsmålet om indbringe spørgsmålet om, hvorvidt separationen består eller er bortfaldet, selvstændigt for retten, jf. retsplejelovens § 448, nr. 6.

Vilkår for skilsmissen

Hvis ægtefællerne ikke er enige om vilkårene for skilsmissen, afholdes der som udgangspunkt vilkårsforhandling. Der henvises i denne forbindelse til punkt 8 i vejledningen.

Der afholdes ikke vilkårsforhandling, hvis Vilkaarsforhandling kan også undlades, hvis der ønskes skilsmisse efter ægteskabslovens § 30, stk. 2, og vilkårene for separationen også gælder for tiden efter skilsmissen, medmindre parterne selv ønsker det, jf. lovens § 38, stk. 1, nr. 2.

Der kan kun meddeles skilsmisse ved bevilling på grundlag af separation uden udtrykkeligt samtykke, hvis der ved separationen er taget stilling til alle vilkår for skilsmissen.

Dette indebærer, at vilkåret om bidragspligt ved separationen også skal gælde for skilsmissen (gennemgående vilkår).

Hvis ægtefællerne ikke ved separationen har taget stilling til bidragspligten efter skilsmissen, men i separationsperioden er blevet enige herom og ikke ønsker vilkårsforhandling, kan skilsmisse også meddeles uden afholdelse af vilkårsforhandling. Hvis ægtefællerne er uenige om bidragspligten efter skilsmissen, eller de ønsker afholdelse af vilkårsforhandling, indkaldes der til vilkårsforhandling. Der kan ikke meddeles bevilling til skilsmisse uden udtrykkeligt samtykke. Det er derfor vigtigt, at ægtefællerne så vidt muligt ved separationen tager stilling hertil.

9.2.2. Fremgangsmåden ved skilsmisse uden udtrykkeligt samtykke

Når Statsforvaltningen Familieretshuset modtager en anmodning om skilsmisse på grundlag af separation fra den ene ægtefælle, orienterer Statsforvaltningen Familieretshuset den anden ægtefælle om anmodningen (varslingsbrev nr. 1) og beder den anden ægtefælle oplyse, om denne vil medvirke til skilsmisse. Dette brev kan sendes som almindelig brevpost eller som brev til partens digitale postkasse, hvis parten har en sådan. Hvis den anden ægtefælle ikke besvarer henvendelsen, sender Statsforvaltningen Familieretshuset endnu et brev (varslingsbrev nr. 2). Ved dette brev orienteres den anden ægtefælle om, at der vil blive meddelt bevilling til skilsmisse på vilkårene for separationen, medmindre ægtefællen protesterer herimod.

Der fastsættes en svarfrist på mindst 20 dage fra modtagelsen. Fristen bør være længere, hvis ægtefællen opholder sig i udlandet.

For at sikre, at varslingsbrev nr. 2 er kommet frem, sendes det til den anden ægtefælles digitale postkasse. Hvis den anden ægtefælle ikke har en digital postkasse, enten fordi parten ægtefællen er undtaget fra kravet herom, eller fordi parten ægtefællen af andre årsager ikke har en digital postkasse,— sendes brevet til parten ægtefællen som almindelig brevpost med afleveringsattest. Har den anden ægtefælle adresse i udlandet, kan brevet ikke sendes med afleveringsattest, men skal i stedet sendes rekommanderet med modtagelsesbevis. Når afleveringsattesten eller modtagelsesbeviset kommer retur, skal Statsforvaltningen Familieretshuset sikre sig, at den er udfyldt korrekt med angivelse af, hvordan og hvornår brevet er afleveret, eller at der er kvitteret for modtagelsen. Hvis attesten m.v. ikke er udfyldt korrekt, kan Statsforvaltningen Familieretshuset forhøre sig nærmere hos PostNord-Danmark. Ellers frem-sendes der et nyt brev med afleveringsattest m.v.

Statsforvaltningen Familieretshuset kan også på anden måde end ved afleveringsattest eller modtagelsesbevis sikre sig, at ægtefællen har modtaget brevet. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis ægtefællen kontakter Statsforvaltningen Familieretshuset i anledning af brevet, eller ægtefællen i en telefonsamtale med Statsforvaltningen Familieretshuset i anden anledning bekræfter, at brevet er modtaget. I så fald noteres dette i et notat på sagen efter offentlighedslovens § 13. Statsforvaltningen Familieretshuset behøver således ikke altid afvente, at afleveringsattesten eller modtagelsesbeviset kommer retur.

Endvidere kan Statsforvaltningen Familieretshuset,— hvis ægtefællen i anden anledning er til møde i Statsforvaltningen Familieretshuset,— i forbindelse med mødet udlevere varslingsbrev nr. 2 og notere, hvornår brevet er udleveret til ægtefællen personligt.

Uanset om varslingsbrev nr. 2 er sendt til den anden ægtefælles digitale postkasse, eller om brevet er sendt med almindelig brevpost med afleveringsattest eller med modtagelsesbevis, og det er dokumenteret, at brevet er kommet frem til parten ægtefællen, kan Statsforvaltningen Familieretshuset, hvis den anden ægtefælle ikke reagerer inden den fastsatte frist, meddele bevilling til skilsmisse. Hvis ægtefællen reagerer inden fristen og svarer bekræftende på anmodningen, kan der ligeledes meddeles bevilling til skilsmisse.

Svarer ægtefællen benægtende, tilbyder Familieretshuset som udgangspunkt ægtefællerne rådgivning og konflikthåndtering. Der henvises i denne forbindelse til punkt 9. Hvis det ikke lykkes at forlige ægtefællerne træffer Familieretshuset afgørelse efter § 26 i lov om Familieretshuset eller indbringer sagen for familieretten til afgørelse efter § 27 i lov om Familieretshuset, afslutter Statsforvaltningen sagen og orienterer ægtefællerne om muligheden for at få sagen indbragt for domstolene. Hvis 6 måneders fristen i ægteskabslovens § 30, stk. 2, endnu ikke er udløbet, orienteres ægtefællerne om, at denne frist også gælder ved rettens behandling af sagen.

Skønner Statsforvaltningen, at det vil være muligt at opnå enighed mellem ægtefællerne om skilsmisse ved bevilling, fortsætter Statsforvaltningen behandlingen af sagen og indkalder f.eks. ægtefællerne til vilkårsforhandling m.v.

56.3.2. Skilsmisse på grundlag af utroskab

En ægtefælle har ret til skilsmisse, hvis den anden ægtefælle har været utro, jf. ægteskabslovens § 33. Dette gælder dog kun, hvis ægtefællen indgiver anmodning om skilsmisse inden ~~seks~~6 måneder efter, at ægtefællen har fået kendskab hertil, og inden ~~to~~2 år efter at den anden ægtefælle har været utro. Der kan ikke meddeles skilsmisse på grundlag af utroskab, der er begået i en separationsperiode. Endvidere kan der ikke meddeles skilsmisse på grundlag af utroskab, hvis ægtefællen har tilgivet den anden ægtefælle eller på anden måde har frafaldet retten til skilsmisse.

Det er kun den ikke-utro ægtefælle, der har ret til skilsmisse på grundlag af den anden ægtefælles utroskab. Den utro ægtefælle kan således ikke gennemtvinge en skilsmisse på grundlag af egen utroskab.

Dette er dog ikke til hinder for, at en utro ægtefælle anmoder om skilsmisse på grundlag af utroskab. — ~~Den~~ anden ægtefælle skal dog tiltræde anmodningen og være enig i, at der meddeles skilsmisse på grundlag af utroskab.

Ægtefællerne skal afgive en fælles erklæring om, at den ene part har været utro. Erklæringen kan afgives i forbindelse med anmodningen om skilsmisse. Erklæringen afgives skriftligt, medmindre Statsforvaltningen/Familieretshuset bestemmer andet.

65.3.3. Skilsmisse på grundlag af ~~to~~2 års faktisk adskillelse

Hvis ægtefællerne har levet adskilt de seneste ~~to~~2 år på grund af uoverensstemmelser, har hver af ægtefællerne ret til skilsmisse, jf. ægteskabslovens § 32. Det vil normalt fremgå af CPR, om ægtefællerne har levet adskilt i de seneste ~~to~~2 år. Er dette ikke tilfældet, må ~~Statsforvaltningen~~det vurderes, om ægtefællernes forklaring herom kan lægges til grund. Derudover bør ægtefællerne afgive en erklæring om, at adskillelsen skyldes uoverensstemmelser. Dette vil normalt fremgå af anmodningen om skilsmisse.

65.3.4. Skilsmisse på grundlag af vold, herunder psykisk vold, og seksuelle overgreb

En ægtefælle har ret til skilsmisse, hvis den anden ægtefælle har udøvet forsætlig vold eller psykisk vold eller har udøvet ~~et~~ seksuelt overgreb mod ægtefællen, mod ægtefællernes børn, mod ægtefællens eller ægtefællernes børns nærmeste pårørende, som ægtefællen eller ægtefællernes børn er knyttet til, eller mod andre børn, jf. ægteskabslovens § 34, stk. 1. Der er dog kun ret til skilsmisse, hvis ægtefællen indgiver anmodning herom inden ~~et~~4 år efter, at ægtefællen har fået kendskab til volden eller det seksuelle overgreb, og inden ~~tre~~3 år efter volden eller det seksuelle overgreb er begået, jf. ~~lovens~~§ 34, stk. 2, i ægteskabsloven.

Efter praksis er det ikke et krav, at den ægtefælle, der har udøvet forholdet, er idømt straf herfor. Ved vurderingen af en sag om skilsmisse på grund af vold eller seksuelt overgreb, skal ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset som led i oplysningen af sagen dog af egen drift ~~døg af sig selv~~påse, at forholdet er dokumenteret. — Dokumentation vil normalt foreligge i form af en straffedom eller i mangel heraf eventuelle politirapporter sammen med den pågældende ægtefælles erkendelse af forholdet eller eventuelt kun en forklaring fra begge ægtefæller, normalt suppleret med en lægeerklæring, hvis der er tale om fysisk vold eller

seksuelle overgreb, eller en erklæring fra en psykolog eller psykiater, hvis der er tale om psykisk vold eller seksuelle overgreb.

Psykisk vold

Begrebet psykisk vold skal forstås i overensstemmelse med § 243 i straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 20. september 2018 med senere ændringer. Det fremgår heraf, at den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold.

Psykisk vold skal således være udøvet over en person i gerningsmandens husstand, f.eks. en ægtefælle, samlever, forælder, plejeforælder eller søskende, eller en person med nær tilknytning til husstanden. Sidstnævnte drejer sig f.eks. om en tidligere ægtefælle, der stadig jævnligt kommer i husstanden, f.eks. fordi fællesbørn har bopæl der, en onkel, der er involveret i opdragelsen af gerningsmandens børn, eller gerningsmandens kæreste, der ikke bor sammen med gerningsmanden. Ved vurderingen af, om en person er nært knyttet til husstanden, kan bl.a. indgå, om gerningsmanden har eller tidligere har haft folkeregisteradresse på samme adresse som offeret, om der er et afhængighedsforhold mellem gerningsmanden og offeret, om gerningsmanden og offeret er beslægtede, om gerningsmanden jævnligt kommer i offerets hjem, og om gerningsmanden og offeret jævnligt har kontakt via digitale tjenester.

Det er en betingelse for, at der er tale om psykisk vold, at adfærden er foretaget gentagne gange. Enkeltstående krænkelser er ikke psykisk vold. Er der tale om meget alvorlige krænkelser, kan få tilfælde dog være tilstrækkeligt. Kravet om gentagen adfærd indebærer ikke, at adfærden skal bestå af samme type af krænkelser. Adfærden kan ofte karakteriseres som et regime, der er præget af utryghed og frygt for, at vold, seksuelle overgreb, trusler, tvang eller andre krænkelser fortsætter.

Adfærden skal endvidere være foregået over en vis periode. Hvad der forstås herved, afhænger af en samlet konkret vurdering, hvor bl.a. intensiteten og den potentielle skadevirkning af adfærden indgår.

Psykisk vold består af groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd. Med nedværdigende handlinger forstås en adfærd, der er egnet til at ydmyge eller nedgøre offeret. Der kan f.eks. være tale om, at gerningsmanden åbenlyst behandler offeret dårligere end andre, at offeret berøves muligheden for at få indflydelse på egne forhold, eller at offeret tvinges til at gøre eller tåle noget, som offeret ikke bryder sig om eller opfatter som uværdigt. Det er ikke et krav, at andre end gerningsmanden er vidne til ydmygelsen.

Ved forulempende handlinger forstås primært chikanerende eller generende adfærd. Der kan f.eks. være tale om, at gerningsmanden kontakter offerets arbejdsplads, familie og venner m.v. for at sprede falske rygter om offeret, at der gives fejlagtig information til offentlige myndigheder, herunder indgives falske anmeldelser til politiet, at der sendes private billeder af offeret til andre, eller at gerningsmanden ofte sender beskeder til offeret om, at gerningsmanden ved, hvor offeret er.

Krænkende adfærd er et bredt begreb, som bl.a. omfatter adfærd, der er egnet til at skade offerets ære eller selvfølelse, eller som i øvrigt kan påvirke offerets psykiske integritet negativt. Det vil typisk være et element i den krænkende handling, at offeret oplever at få sine grænser overskrevet, f.eks. seksuelt eller ved overvågning. Krænkende adfærd kan også foreligge, hvis offeret overværer handlinger over for sine nærmeste, der opleves som ubehagelige eller chokerende, f.eks. hvis et barn overværer vold, psykisk vold

eller andre overgreb over for barnets forældre eller søskende, eller en forælder overværer sådanne overgreb over sit barn. Krænkende adfærd omfatter også manipulerende adfærd, som f.eks. påvirkning af offerets tanker, holdninger eller adfærd ved udspekulerede, vildledende, agiterende eller forførende handlinger.

Som eksempel på adfærd, der efter en konkret vurdering kan udgøre psykisk vold, kan nævnes:

- Isolation af offeret fra familie og netværk.
- Monitorering eller overvågning uden samtykke.
- Overtagelse af kontrol over offerets dagligdag, f.eks. ved beslutning om hvornår offeret må sove, og hvilke personer offeret må omgås og hvornår.
- Ignorering af offeret.
- Offeret holdes i uvished om afgørende beslutninger.
- Indskrænkning af offerets bevægelsesfrihed.
- Offeret nægtes at søge arbejde.
- Fratagelse af offerets adgang til støtte.
- Offeret omtales som ikke værende noget værd.
- Indførelse af regelsæt der udstiller eller ydmyger offeret.
- Overtagelse af kontrol over offerets økonomi.
- Trusler.
- Vold eller krænkelser mod offerets nærmeste.
- Fastholdelse af offeret i et ægteskab med henvisning til forestillinger om ære.
- Negativ social kontrol.
- Andre personer formås til at lægge pres på offeret for at få offeret til at træffe bestemte beslutninger om f.eks. uddannelse eller ægtefællevalg.
- Afskæring af offeret fra adgang til sundhedsvæsenet, uddannelse og arbejdsmarkedet.
- Udøvelse af tvang for at få offeret til at afslutte eller gennemføre en graviditet.
- Afpresning.
- Ødelæggelse eller trussel om ødelæggelse af offerets ejendele.
- Udbredelse af ondsindet sladder, rygter eller intime oplysninger om offeret.
- Omsorgssvigt af et barn.
- Et barn tages som gidsel i forældrenes konflikt.

Endelig er det et krav for, at der er tale om psykisk vold, at adfærden skal være egnet til utilbørligt at styre offeret. Der skal således være tale om kontrollerende adfærd, der er egnet til at forhindre offeret i at udfolde sig frit. Det er ikke afgørende, om offeret rent faktisk er blevet styret. Ved utilbørlighed forstås, at den styrende adfærd ikke er en naturlig del af parternes relation. Styring kan således i visse tilfælde være nødvendig og en naturlig del af relationen, f.eks. mellem forælder og barn.

6.3.5. Skilsmisse på grundlag af bigami

En ægtefælle har ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har indgået nyt ægteskab, og det første ægteskab fortsat består, jf. ægteskabslovens § 35. Familieretshuset skal som led i oplysningen af sagen af egen drift Statsforvaltningen skal af sig selv påse, at der foreligger dokumentation for, at betingelserne efter bestemmelsen er opfyldt. Dette kan f.eks. dokumenteres være ved en straffedom for bigami eller en døm afgørelse om omstødelse af det nye ægteskab. Det kan eventuelt også ske dokumentationeres ved at fremlægge af vielsesattester for begge ægteskaber suppleret af parternes forklaring.

6.3.6. Skilsmisse på grundlag af børnebortførelse

En ægtefælle har ret til skilsmisse, hvis den anden ægtefælle ulovligt har ført ægtefællens barn ud af landet, eller hvis den anden ægtefælle ulovligt tilbageholder barnet i udlandet, jf. ægteskabslovens § 36. Dette gælder dog kun, hvis ægtefællen indgiver anmodning herom, mens barnet på grund af den ulovlige

bortførelse eller tilbageholdelse opholder sig i udlandet, eller senest ~~et~~ år efter at barnet er bragt tilbage. Familieretshuset skal som led i oplysningen af sagen af egen drift Statsforvaltningen skal af sig selv påse, at der foreligger dokumentation for, at betingelserne efter bestemmelsen er opfyldt. Dette kan f.eks. dokumenteres-være ved en dom, kendelse eller lignende om tilbagegivelse af barnet.

6§.4. Gebyr for anmodning om separation og skilsmisse

Ved indgivelse af anmodning om separation eller skilsmisse skal der betales et gebyr. Dette gælder, uanset om ægtefællerne er enige eller uenige. Gebyret betales ved indgivelse af anmodningen om separation eller skilsmisse. Hvis gebyret ikke betales samtidig med indgivelse af anmodningen, kan Statsforvaltningen Familieretshuset afvise anmodningen. Familieretshusets afgørelse herom kan indbringes for familieretten, jf. § 39 i lov om Familieretshuset.

Størrelsen af gebyret fremgår af § 1, stk. 2, i bekendtgørelse om separation og skilsmisse Børne- og Socialministeriets årlige bekendtgørelse om størrelsen af gebyrer på det familieretlige område. Oplysninger om betaling af gebyret m.v. kan endvidere findes på www.statsforvaltningenfamilieretshuset.dk.

Hvis der er indgivet en anmodning om separation eller skilsmisse, og ægtefællerne under Statsforvaltningens Familieretshusets behandling af sagen ønsker at ændre deres ansøgning til enten skilsmisse eller separation, skal der ikke betales et yderligere gebyr.

Hvis den ene eller begge ægtefæller tilbagekalder anmodningen om separation eller skilsmisse og senere søger om separation eller skilsmisse på ny, betales et nyt gebyr.

6§.5. Forældremyndighed

Statsforvaltningen-Familieretshuset skal som udgangspunkt altid udlevere dokumentation for fælles forældremyndighed kaldet ”Erklæring om fortsat fælles forældremyndighed efter separation eller skilsmisse”, –når den fælles forældremyndighed fortsætter efter separation og skilsmisse. Dette gælder også, uanset om der har været afholdt vilkårsforhandling eller ej.

Statsforvaltningen-Familieretshuset kan i den forbindelse lægge oplysningerne i CPR om forældreskabet til grund, hvis barnet er født i Danmark. Er barnet født i udlandet, skal der fremlægges dokumentation for forældreskabet i form af barnets fødsels-, navne-, dåbsattester el. lign.

Hvis der er usikkerhed om forældreskabet til et barn, må Statsforvaltningen-Familieretshuset dog ikke udlevere dokumentation for fælles forældremyndighed.

Statsforvaltningen-Familieretshuset må kun udlevere ”Erklæring om fortsat fælles forældremyndighed efter separation eller skilsmisse” i forbindelse med udstedelse af separations- eller skilsmissebevillingen.

Hvis forældrene under vilkårsforhandlingen eller under et andet møde i Statsforvaltningen-Familieretshuset indgår aftale om, at den fælles forældremyndighed skal ophæves og tillægges den ene af forældrene alene, er det ikke tilstrækkeligt, at aftalen herom medtages i vilkårsforhandlingsprotokollen (mødenotatet). En anmeldelse af en aftale om ophævelse af den fælles forældremyndighed skal ske ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning eller, hvis en forælder er undtaget fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening, på en af Familieretshuset godkendt blanket. Der henvises til Læs mere herom i vejledning om forældremyndighed, -og barnets bopæl og samvær.

~~Der henvises i øvrigt til vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl.~~

~~76. Vilkår for separation eller skilsmisse~~

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ kan meddele separation eller skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, hvis ægtefællerne er enige herom og er enige om følgende vilkår for separationen eller skilsmissen:

- ~~–~~ Hvorvidt den ene ægtefælle skal have bidragspligt over for den anden ægtefælle, jf. ægteskabslovens § 49 i ægteskabsloven.
- ~~–~~ Hvem der skal fortsætte lejemålet, hvis ægtefællerne bor i en lejelejlighed, jf. ægteskabslovens § 55 i ægteskabsloven, jf. lejelovens § 77 i lejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 227 af 9. marts 2016 med senere ændringer.

Det bemærkes, at ægteskabslovens § 55 i ægteskabsloven pr. 1. januar 2018 ikke længere omfatter andelsboliger. Dette skyldes, at ægtefællelovens § 48 i lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske forhold som ændret ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 (ægtefælleloven) indeholder regler om, hvilken ægtefælle der udtager en eventuel andelsbolig ved delingen af ægtefællernes formue ved separation og skilsmisse. Det er således pr. 1. januar 2018 ikke længere et vilkår for separation og skilsmisse, at ægtefællerne tager stilling til, hvem af dem der skal overtage en eventuel andelsbolig.

Et eventuelt-afkald på bevarelse af retten til overlevelserente skal ikke noteres i bevillingen. Selvom dette således ikke skal noteres i bevillingen, har ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ dog, hvis det er relevant, pligt til at vejlede ægtefællerne om rettighederne efter ægtefællepensionsloven, jf. lovbekendtgørelse 484 af 7. juni 2006 med senere ændringer, og om, at ægtefællerne skal sikre deres rettigheder efter loven ved at foretage anmeldelse til pensionsinstituttet. Ægtefællerne skal endvidere, hvis det er relevant, vejledes om pensionsrettighedernes stilling på ægtefælleskiftet. Dette er omtalt i vejledning om behandlingen af pensionsrettigheder ved dødsfald, separation og skilsmisse. ~~Den nævnte vejlednings punkt 4.1. om skæringstidspunktet for ophør af formuefællesskabet er ikke længere gældende. Se mere om skæringstidspunkt i dag kaldet for muefællesskabets ophørsdag under punkt 7.2.~~

Hvis ægtefællerne ikke er enige om vilkårene for skilsmissen, mødes de i Familieretshuset med en konflikthåndterende tilgang og indkaldes til vilkårsforhandling. Dette er beskrevet i punkt 8 og 9. Hvis det ikke lykkes ægtefællerne at nå til enighed om vilkårene med støtte fra Familieretshuset, træffer Familieretshuset efter § 26 i lov om Familieretshuset afgørelse om separation efter § 30 i ægteskabsloven og om vilkårene herfor, eller om skilsmisse og vilkårene herfor efter §§ 32-36 i ægteskabsloven, hvis betingelserne i disse bestemmelser er opfyldte. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset. Undtagelsesvist træffes afgørelse i sagen dog af familieretten. Det gælder efter § 27, stk. 2, i lov om Familieretshuset, hvis sagen indeholder komplicerede juridiske eller faktiske problemstillinger, eller sagen behandles sammen med en sag, hvor afgørelse træffes af familieretten, f.eks. en sag om forældremyndighed.

For så vidt angår fastsættelse af bidragspligt og størrelsen af bidraget henvises til vejledning om børne- og ægtefællebidrag.

87. Vilkårsforhandling

Efter modtagelsen af en anmodning om separation eller skilsmisse skal ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ indkalde ægtefællerne til vilkårsforhandling, hvis ægtefællerne er uenige om separation eller skilsmisse eller

vilkårene herfor, eller når en af ægtefællerne eller begge anmoder om vilkårsforhandling. Det er således muligt for enige ægtefæller at komme til vilkårsforhandling, hvis de aktivt vælger denne mulighed til.

Herudover kan Statsforvaltningen-Familieretshuset indkalde til vilkårsforhandling, når særlige omstændigheder taler for det. Der henvises i denne forbindelse til punkt 8.1.

Hvis ægtefællerne er uenige, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset møde ægtefællerne med en konflikthåndterende tilgang og skal forsøge at opnå forligsmæssige løsninger gennem rådgivning, konflikthåndtering og mægling, bl.a. gennem vejledning eller mægling i Statsforvaltningen. Selv for ægtefæller, der til at begynde med forekommer meget uenige, vil kan et forlig eller en mere positiv holdning til at tage imod mæglingstilbud om rådgivning, konflikthåndtering eller mægling formentlig kunne-nås ved information og vejledning. Ægtefællerne skal derfor som udgangspunkt møde i FamilieretshusetStatsforvaltningen, selv om de på forhånd mener at være uløseligt uenige. Familieretshuset kan i forbindelse med vilkårsforhandlingen vejlede ægtefællerne hvorved de kan vejledes om retsgrundlaget og om mulighederne for rådgivning, konflikthåndtering og mæglingkonfliktløsningsmulighederne. Familieretshuset tilbud om rådgivning og konflikthåndtering er nærmere beskrevet i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset

Når der skal afholdes vilkårsforhandling, er formålet med denne således at kontrollere, om de materielle betingelser for separationen eller skilsmissen er opfyldte, og at afklare, om der er eller kan blive opnå enighed om vilkårene for separationen eller skilsmissen. Ægtefællerne skal endvidere informeres og vejledes om rækkevidden af vilkårene, om muligheden for rådgivning, konflikthåndtering og efter § 41 i ægteskabsloven om muligheden for mægling, jf. ægteskabslovens § 41, samt om andre spørgsmål af betydning for separation eller skilsmisse, jf. punkt 7.2.

Hvis det i forbindelse med indgivelsen af en anmodning om separation eller skilsmisse konstateres, at der ligeledes er uenighed om andre spørgsmål, herunder forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, indkaldes ægtefællerne til et møde, hvor alle spørgsmål drøftes, således at der så vidt muligt kan findes en samlet løsning på de rejste problemstillinger.

8.1. Vilårsforhandling hvis der foreligger særlige omstændigheder

Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan StatsforvaltningenFamilieretshuset efter ægteskabslovens § 38, stk. 1, nr. 3, i ægteskabsloven bestemme, at der skal foretages vilkårsforhandling, uanset at der ikke er uenighed om separation eller skilsmisse eller vilkårene herfor, og uanset at ægtefællerne ikke har anmodet herom. På den måde sikres ægtefællerne den nødvendige vejledning, hvis de f.eks. har aftalt et vilkår, der indikerer, at de ikke kan overskue konsekvenserne af separationen eller skilsmissen. Dette gælder også ved anmodning om skilsmisse på grundlag af separation.

Hvis Statsforvaltningen efter lovens § 38, stk. 1, nr. 3, bestemmer, at der skal foretages vilkårsforhandling, følges proceduren som beskrevet i punkt 7.

I følgende situationer kan særlige omstændigheder, der, efter en konkret vurdering kan tale for at bestemme, at der skal foretages vilkårsforhandling, selvom ægtefællerne ikke har tilvalgt det, kan være:

- StatsforvaltningenFamilieretshuset er i tvivl om, hvorvidt begge ægtefæller forstår betydningen af separationen eller skilsmissen og vilkårene herfor. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis det fremgår af sagen, at en ægtefælle ikke kan læse eller ikke har tilstrækkeligt kendskab til det danske sprog.

- Der er tale om et langvarigt ægteskab med betydelig forskel i ægtefællernes indtægter, erhvervsevne og/eller formue, hvor det aftales, at der ikke skal betales ægtefællebidrag.
- Familieretshuset Statsforvaltningen har mistanke om, at aftalen om vilkårene er indgået under utilbørligt pres.

Der Ovenstående er alene tale om eksempler på situationer, hvor Familieretshuset Statsforvaltningen bør overveje at bestemme, at der skal foretages vilkårsforhandling. Familieretshuset Statsforvaltningen skal således ikke altid bestemme, at der i disse situationer skal foretages vilkårsforhandling. Hvis begge ægtefæller er repræsenteret ved advokat, må det som udgangspunkt altid anses for ubetænkeligt at undlade at afholde vilkårsforhandling, også selvom de er repræsenteret ved samme advokat.

Beslutningen om afholdelse af vilkårsforhandling træffes ud fra de oplysninger, der fremgår af anmodningen med bilag og som er kommet frem i forbindelse med screeningen og visitationen af sagen samt de oplysninger om ægtefællerne, som Familieretshuset Statsforvaltningen i øvrigt måtte være i besiddelse af. Familieretshuset Statsforvaltningen skal således som udgangspunkt ikke indhente yderligere oplysninger til brug for denne beslutning.

Hvis der er usikkerhed om f.eks. ægtefællernes forståelse af et bestemt vilkår, skal Familieretshuset Statsforvaltningen søge dette afklaret. Dette kan ske telefonisk eller skriftligt, inden der træffes beslutning om afholdelse af vilkårsforhandling.

Det bemærkes i den forbindelse, at en mangelfuld eller fejlagtig udfyldt anmodning om separation eller skilsmisse ikke bør begrunde indkaldelse til vilkårsforhandling, medmindre manglerne efter en konkret vurdering giver Familieretshuset Statsforvaltningen anledning hertil. I stedet bør Familieretshuset Statsforvaltningen anmode ægtefællerne om at berigtige mindre mangler eller indsende en ny anmodning. Berigtigelse kan foretages telefonisk, medmindre det drejer sig om ægtefællernes aftale om vilkårene for separationen eller skilsmissen, herunder ved separation aftale om bidragspligten efter skilsmisse. Manglende indsendelse af bilag kan ikke i sig selv begrunde indkaldelse til vilkårsforhandling.

Hvis Familieretshuset Statsforvaltningen mener, at ægtefællerne har behov for orientering eller rådgivning om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, underholdsbidrag m.v., der ikke har betydning for anmodningen om separation eller skilsmisse, bør Familieretshuset Statsforvaltningen i stedet tilbyde dem vejledning herom uden at lade dette foregå i tilknytning til en vilkårsforhandling. Dette kan f.eks. ske samtidig med udsendelsen af bevillingen.

Hvis Statsforvaltningen bestemmer, at der skal afholdes vilkårsforhandling, selvom ægtefællerne ikke har tilvalgt det, og ægtefællerne fortsat ikke ønsker vilkårsforhandling, afslutter Statsforvaltningen sagen. Det bemærkes, at der i denne situation ikke er mulighed for at indbringe sagen for retten, da afslutningen af sagen skyldes, at ægtefællerne er udeblevet fra vilkårsforhandling trods indkaldelse, jf. lovens § 43, stk. 1.

87.24. Indkaldelse til vilkårsforhandling

Efter modtagelsen af en anmodning om separation eller skilsmisse, og hvis vilkårsforhandling skal afholdes pga. uenighed, fordi ægtefællerne ønsker det, eller fordi Statsforvaltningen-Familieretshuset finder, at særlige omstændigheder taler for det, indkaldes ægtefællerne hurtigst muligt og inden 14 dage til vilkårsforhandling, der så vidt muligt skal afholdes senest 14 dage efter indkaldelsen.

Indkaldelsen skal som udgangspunkt indeholde oplysninger om følgende punkter:

- 1) Tid og sted for vilkårsforhandling.
- 2) Mødets forventede varighed.
- 3) Hvem der skal kontaktes ved evt. afbud.
- 4) Oplysning om, hvorvidt begge ægtefæller er indkaldt til mødet.
- 5) Muligheden for tolkebistand med uddannet translatør el. lign.
- 6) Hvilken dokumentation ægtefællerne skal medbringe.
- 7) Der skal vejledes om, at ægtefællerne efter § 34 i bekendtgørelse nr. x af x om separation og skilsmisse skal møde (kravet om personligt og samtidigt møde til vilkårsforhandlingen. Der skal endvidere vejledes om, at en ægtefælle ikke har pligt til at deltage i vilkårsforhandling sammen med den anden ægtefælle, hvis den anden ægtefælle har udsat ægtefællen eller ægtefællens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom, samt om muligheden for at fravige dette krav). Denne vejledning kan gives ved i indkaldelsen til vilkårsforhandling at citere bekendtgørelsens § 4.

Er en ægtefælle umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, skal værgeren tilsiges til vilkårsforhandlingen for at tage stilling til vilkår, der er omfattet af værgemålet. Dette er dog ikke nødvendigt, hvis værgeren i fornødent omfang skriftligt har tiltrådt vilkårene for separationen eller skilsmissen.

Efter § 38, stk. 3, i ægteskabsloven er en ægtefælle ikke forpligtet til at deltage i vilkårsforhandlingen sammen med den anden ægtefælle, hvis den anden ægtefælle har udsat ægtefællen eller ægtefællens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom. Denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med § 10, stk. 2, i lov om Familieretshuset, hvoraf fremgår, at Familieretshuset ikke må indkalde parter til et møde sammen, hvis en part eller dennes barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part, eller der er mistanke herom, medmindre parten er indforstået med, at parterne deltager i mødet sammen. Der henvises til punkt 9.1 i vejledning om Familieretshuset

Familieretshuset kan også i andre helt særlige tilfælde vurdere, at det er mest hensigtsmæssigt at afholde separate møder med ægtefællerne. Der vil i helt særlige tilfælde kunne holdes separate møder med ægtefællerne. Det gælder f.eks., hvis en ægtefælle har været voldelig over for den anden. Det kan også i nogle tilfælde være hensigtsmæssigt med separate møder som led i forligsbestræbelser.

Hvis en ægtefælle har ophold i udlandet, foretages vilkårsforhandling af den danske repræsentation på det sted, hvor ægtefællen opholder sig eller kan give møde, medmindre ægtefællen er indforstået med at møde til vilkårsforhandling i ~~Statsforvaltningen~~ Familieretshuset. Se Der henvises i denne forbindelse til hertil cirkulæreskrivelse om Familieretshusets mulighed for at få assistance i familieretlige sager fra danske ambassader og andre repræsentationer cirkulæreskrivelse af 27. juni 2005 om statsamternes (nu Statsforvaltningens) mulighed for at få assistance i familieretlige sager fra danske ambassader og andre repræsentationer.
~~Se endvidere punkt 4.2. om international kompetence.~~

87.32. Afholdelse af vilkårsforhandlinger

Under vilkårsforhandlingen skal ~~Familieretshuset~~ ~~Statsforvaltningen~~ i nødvendigt omfang vejlede ægtefællerne om ~~nedennævnte de~~ forhold, der er beskrevet i dette punkt. Vejledningen bør målrettes de

konkrete problemstillinger, som ægtefællerne rejser i forbindelse med separation eller skilsmisse.

Vejledningen kan bl.a. vedrøre:

- Forældremyndighed og barnets bopæl, herunder fortsat fælles forældremyndighed efter separation og skilsmisse samt mulighederne for ændring af forældremyndighed.
- Samvær, herunder anden kontakt end samvær og retten til orientering om barnet.
- Børnebidrag og ægtefællebidrag.
- Formuefællesskabets ophør, herunder om ophørsdagen.
- Bortfald af arveret.
- Aftrapning og bortfald af ægtefællebidrag.
- Reglerne om ægtefællepension og pensionsrettighedernes behandling på ægtefælleskiftet. Reglerne er behandlet i vejledning om behandlingen af pensionsrettigheder ved dødsfald, separation og skilsmisse—Er omtalt i vejledning af 14. december 2006 om behandlingen af pensionsrettigheder ved dødsfald, separation og skilsmisse.
- Bevilling til separation eller skilsmisse kan ikke med sikkerhed forventes anerkendt i udlandet uden for de nordiske lande.
- Mulighederne for ændring af vilkår, jf. ægteskabslovens §§ 52, 53 og 58.
- Virkningerne af fortsættelse eller genoptagelse af samlivet efter separation.

I forbindelse med vejledning om formuefællesskabets ophør skal Statsforvaltningen-Familieretshuset vejlede ægtefællerne om, at de ikke kun skal indgå aftale om deling af deres indbo m.v., men også om deling af de øvrige formueaktiver i fællesboet. Hvis ægtefællerne ønsker det, noteres sådanne aftaler i vilkårsprotokollen eller lægges på sagen. Er ægtefællerne uenige om formuedelingen-bodelingen, orienteres de om muligheden for at indbringe sagen for skifteretten.

Efter § 51, stk. 1, i lov om ægtefælleskifte m.v. (lov nr. 594 af 14. juni 2011 med senere ændringer) ophører ægtefællernes formuefællesskab som udgangspunkt ved udgangen af det døgn, hvor der er indgivet anmodning om separation eller skilsmisse til Statsforvaltningen. Pr. 1. januar 2018 er denne bestemmelse videreført i § 27, stk. 1, i ægtefælleloven ophører ægtefællernes formuefællesskab som udgangspunkt ved udgangen af det døgn, hvor der er indgivet anmodning om separation eller skilsmisse til Familieretshuset.

Ægtefællerne kan dog i forbindelse med separation eller skilsmisse aftale en anden ophørsdag.

Statsforvaltningen-Familieretshuset skal vejlede ægtefællerne om disse regler. Det er således vigtigt, at datoen og eventuelt tidspunktet for Statsforvaltningens-Familieretshusets modtagelse af en anmodning om separation eller skilsmisse kan konstateres. Læs mere herom ovenfor i punkt 3.

Hvis der under vilkårsforhandlingen opnås enighed mellem ægtefællerne, og betingelserne i øvrigt er opfyldte, meddeler Statsforvaltningen-Familieretshuset separation eller skilsmisse, jf. punkt 9.1.1.

Hvis ægtefællerne under vilkårsforhandlingen i Statsforvaltningen-Familieretshuset ikke bliver enige om separation eller skilsmisse og om vilkårene herfor, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset orientere dem om muligheden for mægling, jf. ægteskabslovens § 41. Der henvises til punkt 8.2.

Statsforvaltningen-Familieretshuset udfærdiger en vilkårsforhandlingsprotokol i forbindelse med vilkårsforhandlingen. Protokollen underskrives af ægtefællerne og af den, der har foretaget vilkårsforhandlingen. Hvis en eventuel værges tiltrædelse af vilkår fremgår af protokollen, underskrives den også af værgen.

87.43. Beslutning om ikke at afholde vilkårsforhandling

Hvis der efter ~~ægteskabslovens~~ § 38, stk. 1, nr. 2, i ægteskabsloven skal afholdes vilkårsforhandling, kan Statsforvaltningen-Familieretshuset i særlige tilfælde bestemme, at der alligevel ikke skal afholdes vilkårsforhandling, jf. ~~lovens~~ § 38, stk. 2.

Bestemmelsen skal administreres restriktivt og er f.eks. tænkt anvendt i situationer, hvor en ægtefælle bor i udlandet, og hverken kan eller vil afholde udgifterne ved at rejse til Danmark for at deltage i vilkårsforhandling, en ægtefælle har behov for en dom om separation eller skilsmisse, der kan anerkendes i et land, hvor det kan være vanskeligt at få anerkendt en administrativ separations- eller skilsmissebevilling, eller der for nylig i forbindelse med en tidligere anmodning om separation eller skilsmisse har været forgæves forligsbestræbelser. Hvis Statsforvaltningen-Familieretshuset efter denne bestemmelse beslutter, at der ikke skal afholdes vilkårsforhandling, skal der ikke ~~i denne situation~~ betales gebyr for vilkårsforhandling. ~~Se også punkt 10.4.~~

87.54. Gebyr for vilkårsforhandling

Hvis der skal afholdes vilkårsforhandling ~~efter, jf. ægteskabslovens~~ § 38, stk. 1, nr. 1 og 2, i ægteskabsloven, skal der betales et gebyr. Størrelsen af gebyret fremgår af den årlige bekendtgørelse om størrelsen af gebyrer på det familieretlige område bekendtgørelse om separation og skilsmisse. Oplysninger om betaling af gebyret m.v. kan findes på www.statsforvaltningenfamilieretshuset.dk.

Ved tilvalg af vilkårsforhandling efter § 38, stk. 1, nr. 1, i ægteskabsloven skal gebyret betales ved anmodningen om, at der afholdes vilkårsforhandling. Statsforvaltningen-Familieretshuset skal ikke indkalde ægtefællerne til vilkårsforhandling, før gebyret er betalt.

I uenighedssager skal der efter § 38, stk. 1, nr. 2, i ægteskabsloven normalt afholdes vilkårsforhandling, og der skal betales et gebyr herfor. Betales gebyret ikke, skal Statsforvaltningen-Familieretshuset ikke indkalde ægtefællerne til vilkårsforhandling. I så fald kan ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ afslå ansøgningen om separation eller skilsmisse med henvisning til, at det er en betingelse for en afgørelse eller bevilling, at der afholdes vilkårsforhandling, og at dette ikke er muligt, da der ikke er betalt gebyr herfor. Afslaget kan efter anmodning indbringes for familieretten efter § 38 i lov om Familieretshuset. Dette afslag vil ikke være en afslutning af sagen efter § 43 i ægteskabsloven og kan således ikke indbringes for retten. I stedet vil afgørelsen kunne påklages til Ankestyrelsen.

Hvis Statsforvaltningen-Familieretshuset beslutter, at der skal afholdes vilkårsforhandling efter ~~ægteskabslovens~~ § 38, stk. 1, nr. 3, i ægteskabsloven skal der ikke betales gebyr for vilkårsforhandlingen.

89. Rådgivning, konflikthåndtering og Mægling

Efter lov om Familieretshuset tilbyder Familieretshuset støtte til parter, navnlig i form af rådgivning og konflikthåndtering, samarbejdskurser og digitale værktøjer, med henblik på at parterne støttes til at finde en løsning på deres uenighed, eller at konflikten imellem dem dæmpes. Støtten tilpasses parternes behov. Familieretshusets tilbud om rådgivning og konflikthåndtering er beskrevet i punkt 8 i vejledning om Familieretshuset.

Ægteskabsloven indeholder i tillæg hertil særlige bestemmelser om mægling. Det drejer sig om Der er i ægteskabsloven to former for mægling:

- 1) Mægling hos en præst, jf. § 40 [i ægteskabsloven](#).
- 2) Konfliktmægling ved uenighed om vilkårene for separation og skilsmisse, jf. § 41 [i ægteskabsloven](#).

98.1. Mægling hos en præst

Hvis ægtefællerne ønsker det, kan de i anmodningen om separation eller skilsmisse anmode om mægling hos en præst.

Skal der foretages mægling mellem ægtefællerne hos en præst efter ægteskabslovens § 40, udsættes sagen, indtil mæglingen er gennemført.

89.2. Konfliktmægling

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ kan tilbyde konfliktmægling ved uenighed om vilkårene for separationen eller skilsmissen, jf. ægteskabslovens § 41.

Konfliktmæglingen varetages af sagsbehandlerne i ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ og psykologer eller andre sagkyndige. Mæglingen kan evt. også varetages af tilknyttede advokatmæglere. I konfliktmæglingen deltager normalt to mæglere, men det kan også besluttes, at mæglingen gennemføres af én mægler. Dette kræver, at mægleren har stor rutine, og at sagen er egnet til en sådan mægling. I meget konfliktfyldte sager bør der som udgangspunkt mægles af to, idet disse sager ofte er meget krævende for mægler, hvorfor det giver god mening at have en co-mægler, som kan bringe nye spørgsmål og vinkler på mæglingen.

~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ tilrettelægger selv, i hvilken form konfliktmæglingen skal gennemføres.

Egentlige bodelingsproblemer er ikke omfattet af ~~Statsforvaltningens-Familieretshusets~~ tilbud om konfliktmægling. Angår ægtefællernes uenighed alene bodelingsproblemer, ~~vil kan Statsforvaltningen Familieretshuset kunne~~ henvise ægtefællerne til privat mægling.

Accepterer ægtefællerne tilbuddet om konfliktmægling, gennemføres dette hurtigst muligt. Herefter kan sagen f.eks. slutes ved, at ægtefællerne er blevet enige.

Når sagen overgår til konfliktmægling, afsluttes sagen ikke, og der skal være en tilbagemelding fra mægleren, når mæglingen er afsluttet, således at ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ kan tage stilling til den videre behandling af sagen og sagens afslutning, om sagen kan eller skal afsluttes.

Hvis ægtefællerne ikke accepterer tilbuddet om konfliktmægling, træffer ~~Statsforvaltningen-Familieretshuset~~ afgørelse om afslutning af sagen efter § 26 i lov om Familieretshuset eller indbringer sagen for familieretten til afgørelse efter § 27 i lov om Familieretshuset.

9. Sager, hvor der ikke skal afholdes vilkårsforhandling

~~Statsforvaltningen kan meddele separation eller skilsmisse uden vilkårsforhandling, hvis betingelserne for at give separation eller skilsmisse efter ægteskabslovens §§ 29, 30 og 32-36 er til stede, og hvis ingen af ægtefællerne anmoder om vilkårsforhandling, jf. lovens § 38, stk. 1, nr. 1.~~

~~Statsforvaltningen kan dog uanset bestemmelserne i lovens § 38, stk. 1, nr. 1 og 2, bestemme, at vilkårsforhandling skal afholdes, hvis særlige omstændigheder taler for det. Der henvises til punkt 9.3.~~

9.1. Vilkårsforhandling er ikke tilvalgt

Hvis ægtefællerne ikke anmoder om vilkårsforhandling efter ægteskabslovens § 38, stk. 1, nr. 1, er det en forudsætning, at det af anmodningen til Statsforvaltningen fremgår, at ægtefællerne er enige om separation eller skilsmisse efter lovens §§ 29, 30 og 32-36 og om vilkårene herfor. Anmodningen skal være modtaget af Statsforvaltningen senest to måneder efter, at den første af ægtefællerne har underskrevet den. Dette fremgår af § 2 i bekendtgørelse om separation og skilsmisse.

Ægtefællerne skal skriftligt meddele Statsforvaltningen de oplysninger om vilkårene for separation eller skilsmisse, der fremgår af den digitale selvbetjeningsløsning eller (i undtagelsestilfælde) af den blanket, der er anvendt til anmodningen. Oplysningerne skal bekræftes ved personlig underskrift, herunder evt. ved elektronisk signatur (NemID).

9.1.1. Betingelserne for at udstede bevilling til separation og skilsmisse

Statsforvaltningen skal påse, at de materielle betingelser for at meddele separation eller skilsmisse er opfyldt, og at ægtefællerne er enige om separation eller skilsmisse og om vilkårene herfor.

Statsforvaltningen skal endvidere være opmærksom på, om vilkårene er urimelige over for en af ægtefællerne. I så fald skal ægtefællerne orienteres herom.

Udover betingelserne for separation og skilsmisse i ægteskabsloven skal Statsforvaltningen være opmærksom på følgende:

_____ Bevilling til skilsmisse efter ægteskabslovens § 33 må ikke meddeles, før utroskaben er godtgjort ved en fælles erklæring fra ægtefællerne, som kan afgives på anmodningen om skilsmisse.

~~Erklæringen af gives skriftligt, medmindre Statsforvaltningen bestemmer andet.~~

_____ Er en ægtefælle umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, skal værgeren skriftligt godkende de vilkår for separationen eller skilsmissen, som er omfattet af værgemålet.

_____ Anmodninger om skilsmisse efter lovens § 30, stk. 2, på grundlag af separation opnået uden for de nordiske lande forelægges for Ankestyrelsen. Hvis betingelserne for skilsmisse efter ægteskabslovens § 32 er opfyldt eller vil være det inden for en overskuelig fremtid, eller ægtefællerne er enige om skilsmisse efter ægteskabslovens § 29, kan Statsforvaltningen dog i stedet opfordre ægtefællerne til at anmode om skilsmisse efter denne bestemmelse.

_____ Udfærdigelse af separations- eller skilsmissebevilling anmeldes til CPR. Der henvises bl.a. til meddelelse fra CPR-kontoret om registrering af forældremyndighed og separation i CPR.

_____ Udfærdigelse af separations- eller skilsmissebevilling til udlændinge, der er statsborgere i andre lande end de nordiske, indberettes til Udlændingestyrelsen.

_____ Det er ikke en forudsætning for at udstede separations- eller skilsmissebevilling, at det er afklaret, om der er indgået aftale om størrelsen af et evt. ægtefællebidrag.

9.2. Skilsmisse på grundlag af separation

~~Vilkårsforhandling kan også undlades, hvis der ønskes skilsmisse efter ægteskabslovens § 30, stk. 2, og vilkårene for separationen også gælder for tiden efter skilsmissen, jf. lovens § 38, stk. 1, nr. 2.~~

~~Der kan kun meddeles skilsmisse ved bevilling på grundlag af separation uden udtrykkeligt samtykke, hvis der ved separationen er taget stilling til alle vilkår for skilsmissen.~~

~~Dette indebærer, at vilkåret om bidragspligt ved separationen også skal gælde for skilsmissen (gennemgående vilkår).~~

~~Hvis ægtefællerne ikke ved separationen har taget stilling til bidragspligten efter skilsmissen, men i separationsperioden er blevet enige herom og ikke ønsker vilkårsforhandling, kan skilsmisse meddeles uden afholdelse af vilkårsforhandling. Hvis ægtefællerne er uenige om bidragspligten efter skilsmissen, eller de ønsker afholdelse af vilkårsforhandling, indkaldes der til vilkårsforhandling. Der kan ikke meddeles be-~~

~~villing til skilsmisse uden udtrykkeligt samtykke. Det er derfor vigtigt, at ægtefællerne så vidt muligt ved separationen tager stilling hertil.~~

~~9.2.1. Særligt om skilsmisse på grundlag af separation uden udtrykkeligt samtykke fra den anden ægtefælle~~

~~Efter ægteskabslovens § 42, stk. 2, kan Statsforvaltningen meddele skilsmisse ved bevilling efter separation (lovens § 30, stk. 2) uden udtrykkeligt samtykke fra den anden ægtefælle, hvis der ved separationen er taget stilling til alle vilkår for skilsmissen.~~

~~Efter forarbejderne til bestemmelsen er det en forudsætning for at meddele skilsmisse uden udtrykkeligt samtykke, at den anden ægtefælle er blevet gjort bekendt med anmodningen om skilsmisse og med, at Statsforvaltningen vil meddele skilsmisse på de aftalte vilkår, medmindre den anden ægtefælle inden en vis frist protesterer herimod.~~

~~9.2.2. Fremgangsmåden ved skilsmisse uden udtrykkeligt samtykke~~

~~Når Statsforvaltningen modtager en anmodning om skilsmisse på grundlag af separation fra den ene ægtefælle, orienterer Statsforvaltningen den anden ægtefælle om anmodningen (varslingsbrev nr. 1) og beder den anden ægtefælle oplyse, om denne vil medvirke til skilsmisse. Dette brev kan sendes som almindelig brevpost eller som brev til partens digitale postkasse, hvis parten har en sådan.~~

~~Hvis den anden ægtefælle ikke besvarer henvendelsen, sender Statsforvaltningen endnu et brev (varslingsbrev nr. 2). Ved dette brev orienteres den anden ægtefælle om, at der vil blive meddelt bevilling til skilsmisse på vilkårene for separationen, medmindre ægtefællen protesterer herimod.~~

~~Der fastsættes en svarfrist på mindst 20 dage fra modtagelsen. Fristen bør være længere, hvis ægtefællen opholder sig i udlandet.~~

~~For at sikre, at varslingsbrev nr. 2 er kommet frem, sendes det til den anden ægtefælles digitale postkasse.~~

~~Hvis den anden ægtefælle ikke har en digital postkasse enten fordi parten er undtaget fra kravet herom, eller fordi parten af andre årsager ikke har en digital postkasse sendes brevet til parten som almindelig brevpost med afleveringsattest. Har den anden ægtefælle adresse i udlandet, kan brevet ikke sendes med afleveringsattest, men skal i stedet sendes rekommanderet med modtagelsesbevis. Når afleveringsattesten eller modtagelsesbeviset kommer retur, skal Statsforvaltningen sikre sig, at den er udfyldt korrekt med angivelse af, hvordan og hvornår brevet er afleveret, eller at der er kvitteret for modtagelsen. Hvis attesten m.v. ikke er udfyldt korrekt, kan Statsforvaltningen forhøre sig nærmere hos Post Danmark. Ellers fremsendes der et nyt brev med afleveringsattest m.v. Statsforvaltningen kan også på anden måde end ved afleveringsattest eller modtagelsesbevis sikre sig, at ægtefællen har modtaget brevet. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis ægtefællen kontakter Statsforvaltningen i anledning af brevet, eller ægtefællen i en telefonsamtale med Statsforvaltningen i anden anledning bekræfter, at brevet er modtaget. I så fald noteres dette i et notat efter offentlighedslovens § 13. Statsforvaltningen behøver således ikke altid afvente, at afleveringsattesten eller modtagelsesbeviset kommer retur.~~

~~Endvidere kan Statsforvaltningen hvis ægtefællen i anden anledning er til møde i Statsforvaltningen i forbindelse med mødet udlevere varslingsbrev nr. 2 og notere, hvornår brevet er udleveret til ægtefællen personligt.~~

~~Uanset om varslingsbrev nr. 2 er sendt til den anden ægtefælles digitale postkasse, eller om brevet er sendt med almindelig brevpost med afleveringsattest eller med modtagelsesbevis, og det er dokumenteret, at brevet er kommet frem til parten, kan Statsforvaltningen, hvis den anden ægtefælle ikke reagerer inden den fastsatte frist, meddele bevilling til skilsmisse. Hvis ægtefællen reagerer inden fristen og svarer bekræftende på anmodningen, kan der ligeledes meddeles bevilling til skilsmisse.~~

Svarer ægtefællen benægtende, afslutter Statsforvaltningen sagen og orienterer ægtefællerne om muligheden for at få sagen indbragt for domstolene. Hvis 6 måneders fristen i ægteskabslovens § 30, stk. 2, endnu ikke er udløbet, orienteres ægtefællerne om, at denne frist også gælder ved rettens behandling af sagen. Skønner Statsforvaltningen, at det vil være muligt at opnå enighed mellem ægtefællerne om skilsmisse ved bevilling, fortsætter Statsforvaltningen behandlingen af sagen og indkalder f.eks. ægtefællerne til vilkårsforhandling m.v.

9.3. Vilkårsforhandling, selvom der er enighed, og selvom ægtefællerne ikke har tilvalgt dette

Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan Statsforvaltningen efter ægteskabslovens § 38, stk. 1, nr. 3, bestemme, at der skal foretages vilkårsforhandling, uanset at der ikke er uenighed om separation eller skilsmisse eller vilkårene herfor, og uanset at ægtefællerne ikke har anmodet herom. På den måde sikres ægtefællerne den nødvendige vejledning, hvis de f.eks. har aftalt et vilkår, der indikerer, at de ikke kan overskue konsekvenserne af separationen eller skilsmissen. Dette gælder også ved anmodning om skilsmisse på grundlag af separation.

Hvis Statsforvaltningen efter lovens § 38, stk. 1, nr. 3, bestemmer, at der skal foretages vilkårsforhandling, følges proceduren som beskrevet i punkt 7.

I følgende situationer kan særlige omstændigheder efter en konkret vurdering tale for at bestemme, at der skal foretages vilkårsforhandling, selvom ægtefællerne ikke har tilvalgt det:

————— Statsforvaltningen er i tvivl om, hvorvidt begge ægtefæller forstår betydningen af separationen eller skilsmissen og vilkårene herfor. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis det fremgår af sagen, at en ægtefælle ikke kan læse eller ikke har tilstrækkeligt kendskab til det danske sprog.

————— Der er tale om et langvarigt ægteskab med betydelig forskel i ægtefællernes indtægter, erhvervsevne og/eller formue, hvor det aftales, at der ikke skal betales ægtefællebidrag.

————— Statsforvaltningen har mistanke om, at aftalen om vilkårene er indgået under utilbørligt pres. Der er alene tale om eksempler på situationer, hvor Statsforvaltningen bør overveje at bestemme, at der skal foretages vilkårsforhandling. Statsforvaltningen skal således ikke altid bestemme, at der i disse situationer skal foretages vilkårsforhandling.

Hvis begge ægtefæller er repræsenteret ved advokat, må det som udgangspunkt altid anses for ubetænkeligt at undlade at afholde vilkårsforhandling, også selvom de er repræsenteret ved samme advokat.

Beslutningen om afholdelse af vilkårsforhandling træffes ud fra de oplysninger, der fremgår af anmodningen med bilag samt de oplysninger om ægtefællerne, som Statsforvaltningen i øvrigt måtte være i besiddelse af. Statsforvaltningen skal således som udgangspunkt ikke indhente yderligere oplysninger til brug for denne beslutning.

Hvis der er usikkerhed om f.eks. ægtefællernes forståelse af et bestemt vilkår, skal Statsforvaltningen søge dette afklaret. Dette kan ske telefonisk eller skriftligt, inden der træffes beslutning om afholdelse af vilkårsforhandling.

Det bemærkes i den forbindelse, at en mangelfuld eller fejlagtig udfyldt anmodning om separation eller skilsmisse ikke bør begrunde indkaldelse til vilkårsforhandling, medmindre manglerne — efter en konkret vurdering — giver Statsforvaltningen anledning hertil. I stedet bør Statsforvaltningen anmode ægtefællerne om at berigtige mindre mangler eller indsende en ny anmodning. Berigtigelse kan foretages telefonisk, medmindre det drejer sig om ægtefællernes aftale om vilkårene for separationen eller skilsmissen, herunder ved separation aftale om bidragspligten efter skilsmisse. Manglende indsendelse af bilag kan ikke i sig selv begrunde indkaldelse til vilkårsforhandling.

Hvis Statsforvaltningen mener, at ægtefællerne har behov for orientering eller rådgivning om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, underholdsbidrag m.v., der ikke har betydning for anmodningen om

~~separation eller skilsmisse, bør Statsforvaltningen i stedet tilbyde dem vejledning herom uden at lade det te foregå i tilknytning til en vilkårsforhandling. Dette kan f.eks. ske samtidig med udsendelsen af bevillingen. Hvis Statsforvaltningen bestemmer, at der skal afholdes vilkårsforhandling, selvom ægtefællerne ikke har tilvalgt det, og ægtefællerne fortsat ikke ønsker vilkårsforhandling, afslutter Statsforvaltningen sagen. Det bemærkes, at der i denne situation ikke er mulighed for at indbringe sagen for retten, da afslutningen af sagen skyldes, at ægtefællerne er udeblevet fra vilkårsforhandling trods indkaldelse, jf. lovens § 43, stk. 1, 3. ————— pkt.~~

~~10. ————— Sagens afslutning~~

~~Statsforvaltningen kan afslutte en sag om separation eller skilsmisse i følgende tilfælde:~~

- ~~1) ————— Hvis separation eller skilsmisse kan meddeles på baggrund af ægtefællernes enighed om at anmode herom samt enighed om vilkårene herfor, jf. ægteskabslovens § 42. Dette beskrives i punkt 10.1.~~
- ~~2) ————— Hvis den anmodende ægtefælle tilbagekalder sin anmodning, og den anden ægtefælle ikke fastholder anmodningen.~~
- ~~3) ————— Hvis den fornødne enighed mellem ægtefællerne ikke er opnået, eller hvis Statsforvaltningen finder det betænkeligt at meddele bevilling, jf. lovens § 43, stk. 1. I så fald afslår Statsforvaltningen anmodningen og afslutter sagen. Statsforvaltningen vejleder samtidig ægtefællerne om muligheden for at få sagen indbragt for retten. Der henvises til punkt 10.2.~~
- ~~4) ————— Hvis en ægtefælle anmoder om, at sagen afsluttes og indbringes for retten, og ægtefællerne har modtaget vejledning under vilkårsforhandlingen, uden at den fornødne enighed er opnået, eller hvis en ægtefælle anmoder om, at sagen afsluttes og indbringes for retten, og den pågældende er mødt til vilkårsforhandling, mens den anden ægtefælle er udeblevet trods to indkaldelser jf. lovens § 43, stk. 2. I så fald afslår Statsforvaltningen anmodningen og afslutter sagen. Statsforvaltningen vejleder samtidig ægtefællerne om muligheden for at få sagen indbragt for retten. Der henvises til punkt 10.3.~~
- ~~5) ————— Hvis en eller begge ægtefæller anmoder om afslutning af sagen, kan Statsforvaltningen i særlige tilfælde afslutte sagen og indbringe den for retten, selv om betingelserne i § 43, stk. 1 eller 2, ikke er opfyldt. Der henvises til punkt 10.4.~~
- ~~6) ————— Hvis Statsforvaltningen ikke har international kompetence til at behandle sagen, jf. lovens § 43 a. I så fald afviser Statsforvaltningen anmodningen og afslutter sagen. Statsforvaltningen vejleder samtidig ægtefællerne om muligheden for at få afvisningen indbragt for retten. Dette er nærmere beskrevet i vejledning om international kompetence i sager om separation og skilsmisse.~~

~~10.1. Bevilling til separation og skilsmisse~~

~~Hvis betingelserne for separation eller skilsmisse er opfyldt, afslutter Statsforvaltningen Familieretshuset sagen med en bevilling til separation eller skilsmisse.~~

~~10.1.1. Indholdet af separations- og skilsmissebevillinger~~

~~Separations- og skilsmissebevillinger udfærdiges på en af Familieretshuset godkendt blanket.~~

En bevilling til separation eller skilsmisse skal indeholde følgende:

- 1) Aftalen om bidragspligt, herunder også hvis det aftales, at der ikke skal være bidragspligt. I separationsbevillinger skal det endvidere anføres, om vilkåret om bidragspligt alene er aftalt for separationsperioden, eller om vilkåret også skal gælde for tiden efter skilsmisse på grundlag af separationen.
- 2) Aftale om, hvem af ægtefællerne der skal fortsætte et evt. lejemål vedrørende deres hidtidige lejebolig.

- 3) Hvis der meddeles bevilling til personer, der har statsborgerret eller bopæl i udlandet uden for de nordiske lande, skal grundlaget for Statsforvaltningens Familieretshusets internationale kompetence anføres i bevillingen, f.eks. at en af ægtefællerne har bopæl her i landet.

Hvis en aftale m.v. er omfangsrig, kan der i bevillingen henvises til aftalen, der vedhæftes bevillingen.

Meddeles skilsmisse på grundlag af separation, er det tilstrækkeligt, at skilsmissebevillingen indeholder en henvisning til separationsvilkårene, medmindre ægtefællerne har aftalt ændringer af vilkårene i forbindelse med skilsmissen. Er dette tilfældet, skal skilsmissebevillingen indeholde de nye aftalte vilkår.

Som nævnt ovenfor er det kun ægtefællernes aftale om vilkår, der skal anføres i bevillingen. Det skal således ikke noteres, at der ikke er en fælles leje- eller andelsbolig, at der ikke er særeje m.v. ~~Endvidere skal aftaler om størrelsen af ægtefællebidrag og om ændring heraf ikke noteres i bevillingen. Bodelingsaftaler noteres heller ikke i bevillingen, men kan noteres i vilkårsprotokollen eller lægges på sagen, jf. punkt 7.2.~~

~~10.2. ——— Statsforvaltningens afgørelse om at afslutte sagen~~

~~Efter ægteskabslovens § 43, stk. 1, 1. pkt., kan Statsforvaltningen på eget initiativ afslutte en sag om separation eller skilsmisse, hvis den fornødne enighed for at meddele bevilling ikke er opnået efter forligsbe- stræbelser, eller hvis Statsforvaltningen finder det betænkeligt at meddele separation eller skilsmisse.~~

~~10.2.1. ——— Enighed er ikke opnået~~

~~Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om at afslutte en sag om separation eller skilsmisse, hvis den for- nødne enighed for at meddele bevilling ikke er opnået efter forligsbe- stræbelser, jf. ægteskabslovens § 43, stk. 1.~~

~~Afgørende herfor er, at der ikke har kunnet opnås enighed om separation eller skilsmisse og om vilkårene herfor, herunder hvis det skønnes, at fortsatte forligsbe- stræbelser vil være forgæves.~~

~~Dette kan f.eks. konstateres under vilkårsforhandlingen, hvor ægtefællerne viser sig uforsonlige over for hinanden eller har faste modstående standpunkter, eller hvis et tilbud om mægling, der er fremsat under vilkårsforhandlingen, afslås af den ene ægtefælle. Betingelsen kan også opfyldes, hvis konfliktmæglin- gen, jf. lovens § 41, er afsluttet uden opnåelse af enighed eller ved, at en ægtefælle telefonisk eller skrift- ligt tilkendegiver at være uenig.~~

~~Statsforvaltningen kan også afslutte en sag, hvis en af ægtefællerne ikke møder. Der kan være tale om følgende to situationer:~~

~~1) ——— Den anmodende ægtefælle eller begge ægtefæller udebliver fra vilkårsforhandling~~

~~2) ——— Modparten har ikke reageret på Statsforvaltningens henvendelser.~~

~~Udebliver den anmodende ægtefælle eller begge ægtefæller uden lovlig grund fra vilkårsforhandling, an- ses anmodningen i almindelighed som bortfaldet, og Statsforvaltningen kan henlægge sagen.~~

~~Hvis den anmodende ægtefælle udebliver, mens den anden ægtefælle møder og fastholder anmodningen, indkaldes ægtefællerne på ny til vilkårsforhandling.~~

~~Det bemærkes, at det er overladt til Statsforvaltningen efter et konkret skøn at vurdere, hvornår udeblivel- se bør føre til, at sagen afsluttes. Det er således ikke en betingelse for, at Statsforvaltningen på eget initia- tiv kan afslutte sagen, at der har været to forgæves indkaldelser, og at udeblivelsen er sket "uden gyldig grund".~~

~~10.2.2. ——— Betænkelighed ved at meddele bevilling~~

~~Statsforvaltningen kan endvidere træffe afgørelse om at afslutte en sag om separation eller skilsmisse, hvis Statsforvaltningen finder det betænkeligt at meddele bevilling, jf. ægteskabslovens § 43, stk. 1.~~

Denne grund til at afslutte sagen tænkes navnlig anvendt i tilfælde, hvor ægtefællernes enighed ikke er understøttet af oplysninger om, at en af de umiddelbare skilsmissegrunde i lovens §§ 32-36 foreligger. Reglen kan også anvendes ved anmodninger om skilsmisse på grundlag af separation efter lovens § 30, stk. 2, hvis der er mistanke om, at samlivet er fortsat eller genoptaget efter en separation, jf. lovens § 31. Der kan også forekomme andre situationer, hvor Statsforvaltningen finder det betænkeligt at meddele bevilling til separation eller skilsmisse og derfor afslår anmodningen og afslutter sagen, jf. lovens § 43, stk. 1. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis ægtefællerne aftaler vilkår, der er urimelige over for en af ægtefællerne. Se herom TFA 2001.73, hvor Civilretsdirektoratet (nu Ankestyrelsen) dog ikke fandt det betænkeligt at meddele bevilling trods de aftalte usædvanlige vilkår.

10.3. ——— Ægtefællernes anmodning om afslutning af sagen

En ægtefælle kan anmode Statsforvaltningen om at afslutte en sag om separation eller skilsmisse, når ægtefællerne efter vilkårsforhandling og evt. konfliktmægling ikke er blevet enige om separation eller skilsmisse og om vilkårene herfor, eller hvis den ene ægtefælle er mødt til to vilkårsforhandlinger, og den anden ægtefælle er udeblevet fra begge vilkårsforhandlinger, jf. ægteskabslovens § 43, stk. 2. En anmodning om, at sagen afsluttes i Statsforvaltningen, vil normalt samtidig være en anmodning om sagens indbringelse for retten. Hvis Statsforvaltningen er i tvivl om, hvorvidt sagen ønskes afsluttet med henblik på indbringelse for retten, eller om den pågældende ægtefælle trækker anmodningen tilbage, skal dette afklares.

Anmodning om indbringelse for retten kan fremsættes efterfølgende og skriftligt eller under et møde, hvor beslutningen om at afslutte sagen i Statsforvaltningen meddeles ægtefællerne. Det afgørende er, at anmodningen om indbringelse for retten fremsættes efter, at ægtefællerne har deltaget i vilkårsforhandling, eller efter den ene ægtefælle er mødt til to vilkårsforhandlinger, og den anden ægtefælle er udeblevet fra begge vilkårsforhandlinger. Der vil således ikke kunne ske indbringelse for retten inden afholdelse af vilkårsforhandling eller inden to indkaldelser hertil, hvor den ene ægtefælle er mødt, mens den anden ægtefælle er udeblevet.

Begge ægtefæller er mødt til vilkårsforhandling og har evt. deltaget i konfliktmægling

Efter lovens § 43, stk. 2, nr. 1, kan enhver af ægtefællerne ved fortsat uenighed om separation eller skilsmisse og om vilkårene herfor kræve en sag afsluttet med henblik på indbringelse for retten, når de har været til vilkårsforhandling og evt. konfliktmægling i Statsforvaltningen, og ægtefællerne eller en af dem ikke ønsker yderligere konfliktløsning, eller konfliktløsning ikke har ført til enighed om separation eller skilsmisse og om vilkårene herfor.

Udeblivelse fra vilkårsforhandling

En ægtefælle, der er mødt til vilkårsforhandling, kan kræve sagen afsluttet, når den anden ægtefælle er udeblevet fra vilkårsforhandling to gange trods indkaldelse. Derimod har den ægtefælle, der er udeblevet fra en vilkårsforhandling, ikke mulighed for at kræve sagen afsluttet og indbragt for retten.

10.4. ——— Andre forhold, der kan føre til, at sagen afsluttes

Statsforvaltningen kan i særlige tilfælde efter anmodning træffe afgørelse om at afslutte en sag om separation eller skilsmisse og indbringe den for retten, selv om betingelserne i ægteskabslovens § 43, stk. 1 eller 2, ikke er opfyldt, jf. stk. 3. Der er tale om en undtagelsesbestemmelse, som f.eks. vil kunne anvendes i følgende tilfælde (opregningen er ikke udtømmende):

Bopæl i udlandet

Hvis en af ægtefællerne bor i udlandet, og vedkommende ikke kan eller vil afholde udgifterne ved at rejse til Danmark og deltage i vilkårsforhandling og evt. konfliktmægling, kan begge ægtefæller anmode om, at Statsforvaltningen afslutter sagen og indbringer den for retten. Her tænkes navnlig på tilfælde, hvor den

sagsøgende ægtefælle efter retsplejelovens § 448 c, stk. 1, nr. 2, har valgt at anlægge sagen i Danmark (sende ansøgningen til Statsforvaltningen), selvom den sagsøgte ægtefælle bor i udlandet.

Der er behov for en dom, der kan anerkendes i udlandet

Hvis en ægtefælle har behov for en dom om separation eller skilsmisse, der kan anerkendes i udlandet, kan ægtefællen anmode Statsforvaltningen om at afslutte sagen og indbringe den for retten, uden at der indkaldes til vilkårsforhandling.

Selv om ægtefællerne er enige om separation eller skilsmisse og om vilkårene herfor, kan de i særlige tilfælde have behov for en dom om separation eller skilsmisse i stedet for at indgå en aftale herom gennem Statsforvaltningen, f.eks. fordi der ellers vil opstå problemer med at få afgørelsen anerkendt i udlandet. I så fald kan Statsforvaltningen efter anmodning – trods enigheden – indbringe sagen for retten.

Der har for kort tid siden været gennemført forligsbestræbelser, og fristen for anmodning om indbringelse for retten er overskredet

Hvis der har været forgæves forligsbestræbelser i sagen, og ægtefællerne eller en af ægtefællerne ikke inden udløbet af 4 ugers fristen i lovens § 43, stk. 1, har anmodet om, at sagen indbringes for retten, vil Statsforvaltningen i særlige tilfælde kunne afslutte sagen, uden at der på ny indkaldes til vilkårsforhandling.

11. ——— Indbringelse for retten

En sag om separation eller skilsmisse kan afsluttes og indbringes for retten af Statsforvaltningen, hvis betingelserne i ægteskabslovens § 43 er opfyldt, jf. punkt 10.

11.1. ——— Vejledning til ægtefællerne

Ægtefællerne skal have besked om, at Statsforvaltningen har afsluttet sagsbehandlingen. Dette kan ske på et møde eller skriftligt. Hvis beslutningen meddeles på et møde, skal Statsforvaltningen udfærdige et notat herom.

Ægtefællerne skal samtidig vejledes om muligheden for at få sagen indbragt for retten, og at en sådan anmodning skal fremsættes inden 4 uger, jf. punkt 11.2.

Det er en betingelse for indbringelse for retten, at den ægtefælle, der anmoder herom, anmoder om en afgørelse om separation eller skilsmisse, og at sagens afslutning ikke skyldes, at den pågældende selv er udeblevet fra vilkårsforhandling trods indkaldelse, jf. ægteskabslovens § 43, stk. 1, 3. pkt.

11.2. ——— Frist for indbringelse

Efter ægteskabslovens § 43, stk. 1, er der en frist for anmodning om indbringelse for retten på 4 uger. Denne frist regnes fra det tidspunkt, hvor det er meddelt den pågældende, at sagen er afsluttet. Dette kan f.eks. være under et møde i Statsforvaltningen, eller hvor Statsforvaltningen skriftligt har meddelt ægtefællerne beslutningen om sagens afslutning. I de tilfælde, hvor Statsforvaltningen har meddelt beslutningen skriftligt, antages det, at beslutningen er kommet frem til den pågældende samme dag, som brevet er sendt, hvis brevet er sendt pr. e-mail eller til en digital postkasse. Er brevet sendt som et quickbrev antages det, at brevet er kommet frem til modtageren to dage efter, at afgørelsen er dateret og overgivet til postbesørgelse. Er brevet ikke sendt som et quickbrev antages det, at brevet er kommet frem 5 dage efter, at afgørelsen er dateret og overgivet til postbesørgelse, medmindre det er overgivet til postbesørgelse en onsdag eller en torsdag, hvor der i stedet må antages at gå henholdsvis 7 eller 6 dage fra brevet er overgivet til postbesørgelse. Beregningen af fristen følger de almindelige retningslinjer herfor. Det følger heraf, at fristen regnes fra tidspunktet for beslutningens meddelelse, at den dag, hvor beslutningen meddeles (kommer frem til) den pågældende, ikke medregnes i fristen, at fristen udløber efter det i fristreglen fastsatte antal uger regnet fra meddelelsesdagen, og at en anmodning for at være rettidig skal være kommet frem til Statsforvaltningen inden kontortids ophør den dag, fristen udløber. Hvis fristen udløber en lørdag eller søn- eller helligdag, antages det normalt, at fristen forlænges til førstkommande hverdag.

Der kan ikke dispenseres fra fristen. Hvis fristen for indbringelse for retten er overskredet, afviser Statsforvaltningen at indbringe sagen. Dette meddeles ægtefællerne, der samtidig orienteres om muligheden for at indgive en ny anmodning om separations- eller skilsmisssag til Statsforvaltningen.

Hvis den pågældende ægtefælle mener, at fristen ikke er overskredet, indbringer Statsforvaltningen sagen for retten med bemærkning om, at fristen efter Statsforvaltningens opfattelse er overskredet. Det er herefter overladt til retten at afgøre, om fristen er overskredet.

Det bemærkes, at Statsforvaltningen efter lovens § 43, stk. 3, i særlige tilfælde har mulighed for at afslutte en sag om separation eller skilsmisse og indbringe den for retten, hvis der for kort tid siden har været udført forgæves forligsbestræbelser, og 4 ugers fristen er overskredet, jf. punkt 10.4.

11.3. Hvordan indbringes sagen for retten

Når Statsforvaltningen har afsluttet sagen, og en ægtefælle anmoder om, at sagen indbringes for retten, skal der ikke udfærdiges stævning. Sagen indbringes straks for retten.

Statsforvaltningen skal vejlede ægtefællerne om muligheden for at søge fri proces, herunder om de økonomiske betingelser herfor.

Indtægtsgrænsen for fri proces er fastsat i retsplejelovens § 325. Reglerne for samlevende i bestemmelsens stk. 4 finder også anvendelse, når der skal meddeles fri proces til sager om separation eller skilsmisse.

Sagen anses efter retsplejelovens § 448 a som indbragt for retten, når retten har modtaget anmodning om det fra Statsforvaltningen.

11.4. Hvad skal oplyses til retten, og hvad skal sendes med

Statsforvaltningen skal meddele retten, efter hvilken bestemmelse sagen indbringes, og at sagen er afsluttet i Statsforvaltningen.

Statsforvaltningen skal endvidere oplyse ægtefællernes navne og adresser. Hvis en eller begge ægtefæller under Statsforvaltningens behandling af sagen har oplyst, at der ønskes fri proces under retssagen, skal dette meddeles retten. Det skal desuden oplyses, hvis en eller begge ægtefæller er repræsenteret af advokat eller ønsker en bestemt advokat beskikket under retssagen. I så fald skal advokatens navn og adresse ligeledes oplyses.

Det skal ligeledes oplyses, om ægtefællerne har deltaget i vilkårsforhandling, vejledningsmøder og konfliktmægling. Der må ikke videregives oplysninger om indholdet af forligsmæssige bestræbelser.

Endvidere vedlægges de under punkt 4.3. omtalte dokumenter.

Statsforvaltningen skal orientere retten, hvis der i det fremsendte materiale er oplysninger, som Statsforvaltningen har undtaget fra aktindsigt efter forvaltningsloven, herunder om der er navne- og adressebeskyttelser.

Ægtefællerne orienteres ved en kopi af oversendelsesbrevet om, at sagen er oversendt til retten.

Statsforvaltningen skal anføre, hvem af ægtefællerne Statsforvaltningen anser for sagsøger i sagen og angive en begrundelse herfor.

Retsplejelovens § 448 a, stk. 3, indeholder bestemmelser om, hvem af ægtefællerne der under retssagen skal anses som sagsøger:

- 1) ————— Den, der først har anmodet om, at sagen indbringes for retten, anses som sagsøger.
- 2) ————— Ved samtidig anmodning om indbringelse for retten anses den ægtefælle, der indgav anmodning til Statsforvaltningen om separation eller skilsmisse, jf. ægteskabslovens § 37, som sagsøger.
- 3) ————— Blev anmodningen som nævnt i nr. 2 indgivet samtidig af begge ægtefæller, bestemmer Statsforvaltningen, hvem der skal anses som sagsøger.

Efter retsplejelovens § 448 d skal en ægteskabs sag indbringes for retten ved sagsøgte hjemting, jf. bestemmelsens stk. 1. Har sagsøgte ikke hjemting i Danmark, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens

hjemting, jf. stk. 2. Har ingen af ægtefællerne hjemting i Danmark, indbringes sagen for den ret, som justitsministeren bestemmer.

~~12. Klage over Statsforvaltningens afgørelser~~

~~Som det fremgår, skal Statsforvaltningen i sager om separation og skilsmisse træffe en række materielle og processuelle afgørelser. I det følgende foretages en gennemgang af klagemulighederne i relation til de hyppigst forekommende afgørelser.~~

~~Klage over Statsforvaltningens behandling af en separations- eller skilsmissesag: Kan påklages til Ankestyrelsen. Dette gælder også i situationer, hvor sagen kan indbringes eller er indbragt for retten, jf. ægteskabslovens § 58 a, stk. 3.~~

~~Klage over Statsforvaltningens afvisning af en anmodning om separation eller skilsmisse, fordi anmodningen ikke er indgivet ved digital selvbetjening: Kan påklages til Ankestyrelsen, jf. ægteskabslovens § 58 a.~~

~~Klage over Statsforvaltningens afgørelse om at udfærdige en bevilling til separation eller skilsmisse, og hvor klageren ikke mener, at betingelserne herfor var opfyldt: Kan påklages til Ankestyrelsen, jf. ægteskabslovens § 58 a.~~

~~Afslag på at indbringe en sag om separation eller skilsmisse for retten, fordi fristen i lovens § 43, stk. 1, for at forlange sagen indbragt for retten er overskredet: Indbringes for retten.~~

~~Statsforvaltningens afgørelse om at afslutte sagsbehandlingen uden udfærdigelse af separations- eller skilsmissebevilling med henblik på eventuel indbringelse af sagen for retten, fordi den fornødne enighed for at give bevilling ikke er opnået, jf. lovens § 43, stk. 1: Kan ikke påklages til Ankestyrelsen, jf. lovens § 58 a.~~

~~Statsforvaltningens afgørelse om at afslutte sagsbehandlingen uden udfærdigelse af separations- eller skilsmissebevilling med henblik på evt. indbringelse af sagen for retten, fordi Statsforvaltningen finder det betænkeligt at give bevilling, jf. lovens § 43, stk. 1: Kan ikke påklages til Ankestyrelsen, jf. lovens § 58 a.~~

~~Statsforvaltningens afgørelse om at afslutte sagen og indbringe den for retten, selv om betingelserne i lovens § 43, stk. 1 og 2, ikke er opfyldt, jf. § 43, stk. 3: Kan ikke påklages til Ankestyrelsen, jf. lovens § 58 a.~~

~~Statsforvaltningens afslag på at imødekomme en anmodning om at afslutte sagen og indbringe den for retten, selv om betingelserne i lovens § 43, stk. 1 og 2, ikke er opfyldt, jf. § 43, stk. 3: Kan påklages til Ankestyrelsen, jf. lovens § 58 a.~~

~~Statsforvaltningens afvisning af at behandle en sag om separation eller skilsmisse pga. manglende international kompetence: Indbringes for retten, jf. lovens § 43 a, stk. 2.~~

~~Statsforvaltningens afgørelse om, hvem af ægtefællerne der anses som sagsøger: Kan ikke påklages, jf. retsplejelovens § 448 a, stk. 3, 4. pkt.~~

~~Klager over afgørelser, som kan påklages til Ankestyrelsen, indgives til Statsforvaltningen, der videresender klagen og sagens akter til Ankestyrelsen, jf. § 9, stk. 1, i bekendtgørelse om separation og skilsmisse. Det fremgår af § 9, stk. 2, i bekendtgørelse om separation og skilsmisse, at Statsforvaltningen kan genoptage behandlingen af en sag, hvis~~

- ~~1) klagen indeholder en anmodning, som Statsforvaltningen ikke har taget stilling til,~~
- ~~2) klagen indeholder væsentlige nye oplysninger,~~
- ~~3) der foreligger væsentlige oplysninger, som Statsforvaltningen ikke har taget stilling til, eller~~
- ~~4) der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.~~

~~Klageren kan til Ankestyrelsen påklage Statsforvaltningens beslutning om at genoptage sagen, jf. § 9, stk. 3, i bekendtgørelse om separation og skilsmisse.~~

113. Ægteskab mellem to personer af samme køn og registreret partnerskab

Ægteskabsloven er ændret sådan, at to personer af samme køn fra den 15. juni 2012 kan indgå ægteskab. Fra samme dato kan registrerede partnere, der har indgået et registreret partnerskab i Danmark, i fællesskab omdanne deres partnerskab til et ægteskab. Ægteskaber mellem to personer af samme køn er omfattede ~~de~~ af de samme regler om separation og skilsmisse som ægteskaber mellem to personer af forskelligt køn.

Ændringen af loven medfører også, at det ikke længere er muligt at indgå registreret partnerskab i Danmark, da lov om registreret partnerskab, ~~jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. oktober 2005~~, samtidig er ophævet. Lov om registreret partnerskab finder dog fortsat anvendelse for partnerskaber, der er registreret før den 15. juni 2012. Det betyder, at ovenstående regler om separation og skilsmisse fortsat finder anvendelse ved opløsning af registreret partnerskab, bortset fra reglerne om mægling ved præst.

Børne- og Socialministeriet, den ~~11. december 2017~~xx

Mai Mercado

/ Carina Fogt-Nielsen

UDKAST